



FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Miljøvernavdelinga

Fylkeshuset, 6400 Molde Telefon: 71 25 80 00 Telefax: 71 25 85 10

Rapport nr.:

7-1994

Tilgjenge:

Åpen

Tittel: Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal Sluttrapport	Dato: 17. juni 1994
Forfatter: Lisbeth Aune	Sidetal: 19

Resymé:

Etter initiativ frå Fylkesmannen innførte alle kommunane i Møre og Romsdal i 1993/94 ei ordning for mottak av spesialavfall frå hushaldningane under symbolet Skvett'n. Skvett'n er eit nasjonalt symbol for ulike mottaks- og innsamlingsordningar for spesialavfall.

Ordninga i Møre og Romsdal er basert på at alle hushaldningar har fått ei pappeske til oppbevaring av spesialavfall og ei avis som inneheld informasjon om Skvett'n, kva spesialavfall er og kor mottaka finst.

Spesialavfalleska/innhaldet kan leverast til containerar som er plassert på bensinstasjonar, avfallsplassar og butikkar rundt omkring i kommunane. Det er etablert 130 slike mottak. Fylket har med dette fått ei svært god løysing.

Vi vil at systemet skal vere sjølvforklarande. Mottaka er merka "Spesialavfall", og eskene for "Spesialavfalleske".

Nødvendig informasjon er gitt i samband med innføringa. Det er halde kurs for personellet både på dei lokale spesialavfallsmottaka og i kommunane.

Forord:

Fylkesmannen legg med dette fram sluttrapport for innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal. Rapporten er inga evaluering av ordninga, men tar for seg erfaringane frå innføringsprosessen. Det vil bli naudsynt å foreta ei evaluering av ordninga ved eit seinare høve.

Fylkesmannen tok initiativ til å starte opp prosessen. Innføringa tok utgangspunkt i prosjektrapporten som blei laga i juni 1993. Alle innbyggjarane i Møre og Romsdal har no tilbod om levering av spesialavfall. Skvett'n er brukt som symbol.

Rapporten er utarbeidd ved miljøvernavdelinga av prosjektleiar Lisbeth Aune.

Molde, juni 1994



Per Fredrik Brun
fylkesmiljøvernssjef

Innhold:	Side
0. Samandrag	1
1. Innleiing	2
2. Bakgrunn for tiltaket	2
2.1. Tilråding frå prosjektgruppa	3
3. Organisering	3
3.1. Styringsgruppa	4
3.2. Valgt løysing i Møre og Romsdal	5
4. Innføring av Skvett'n	6
4.1. Kontaktperson	7
4.2. Konesjonsbehandling	7
4.3. Utstyr på dei lokale spesialavfallsmottak	7
4.3.1. Containerar	8
4.3.2. Verneutstyr	8
4.4. Finansiering	8
4.4.1. Søknad om felles tilskott	8
4.4.2. Samarbeide med NORSAS	9
4.5. Informasjon	9
4.5.1. Spesialavfalleske	9
4.5.2. Avis og informasjonspakke	10
4.5.3. Informasjonskampanje	10
4.5.4. Kurs	11
4.6. Områda og kommunane si rolle i prosessen	12
4.6.1. Utdeling av informasjon	12
4.6.2. Innsamlarar	12
4.6.3. Levering av spesialavfall	12
5. Evaluering	13
5.1. Organisering av områda	13
5.2. Styringsgruppa	13
5.3. Spesialavfallsmottak	14
5.4. Informasjon	14
5.4.1. Spesialavfalleske	14
5.4.2. Avis og informasjonspakke	14
5.4.3. Informasjonskampanje	15
5.4.4. Kurs	15
5.5. Områda og kommunane si rolle i prosessen	15
5.5.1. Utdeling av informasjon	15
5.5.2. Innsamlarar	16
5.6. Generelle vurderingar	16
5.7. Tilrådingar	17
6. Konklusjon	18
7. Litteraturliste	19
8. Vedlegg	

0. Samandrag

Denne rapporten tar føre seg prosessen for etablering av ei innsamlingordning for spesialavfall frå hushaldningane i Møre og Romsdal.

Våren 1993 blei ei prosjektgruppe oppretta av Fylkesmannen, for å vurdere dei ulike alternativa for innsamling av spesialavfall som var etablert. I juni 1993 la dei fram sin rapport som tilrådde ei bringeordning med mindre lokale spesialavfallsmottak ved bensinstasjonar eller liknande, spreidd i heile fylket, Skvett'n skulle brukast som symbol på innsamlinga.

Det blei ansatt ein prosjektleiar i 6 mnd. som skulle ha ansvaret for framdrifta av prosjektet og samordne bestillingar og søknader om tilskott. Fylket blei delt i 6 områder etter tilrådinga frå prosjektgruppa.

Fira av områda blei samansett av dei fire interkommunale renovasjonsselskapa som er etablert i fylket og dei nærliggande kommunane. Seks kommunar rundt Ålesund har etablert samarbeid på fleire område og har oppretta eige utviklingskontor. Det var naturleg at dei danna eit område. Dei fire kommunane innst i Storfjord dannar det siste området. Ein person frå kvart område var med i styringsgruppa som blei oppretta for prosjektet. Desse representantane i styringsgruppa er i rapporten omtala som områdekoordinatorar.

Områdekoordinatorane var pådrivarar for eigne kommunar/område slik at søknad om etablering og drift av spesialavfallsmottak blei utforma og sendt i god tid, samt at samarbeidsavtale med NORSAS blei oppretta. Fylkesmannen har ikkje gitt løyve til etablering og drift utan at kommunen først har oppretta ei avtale med bensinstasjonen eller butikken der spesialavfallsmottaka er plassert.

Det er plassert 130 større og mindre spesialavfallsmottak rundt om i fylket. Dei fleste er plassert ved bensinstasjonar eller butikkar, og er i denne rapporten omtala som container/spesialavfallsmottak. Alle har felles skilt med Skvett'n - figur, gjenvinningsymbol og merking med "Spesialavfall". Alle hushaldningane har fått utlevert ei pappeske merka "Spesialavfalleske" og ei informasjonsavis. Eska og avisa er utgitt på både bokmål og nynorsk.

Fylkesmannen og NORSAS arrangerte 6 lokale eitt dagars kurs for personell på bensinstasjonane og butikkane der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert. Det var tydeleg behov for informasjon til desse, heile 90 % av bensinstasjonane og butikkane deltok på kursa. Det blei også arrangert eit todagars kurs for ansatte i dei interkommunale renovasjonsselskapa og i kommunane.

Fire innsamlarar har fått kontrakt på innsamling, sortering, emballering og deklarerering av spesialavfallet i fylket i eit år. To renovasjonsselskap ordnar innsamling sjølv og køyrer spesialavfallet til eit etablert mellomlager/mottaksanlegg. Områda har forskjellige avtaler. Innsamlingsordninga og kontraktane vil bli evaluert ved årsskiftet 1994/95 før nye kontraktar blir inngått.

Det var behov for investeringar for omlag 4,3 mill. kronar for heile fylket, utanom det som allereie var investert i nokre kommunar. Alle kommunane var med på informasjonsdelen. Fylkesmannen fekk tilsagn om tilskott på 2,7 mill. kronar som vert tildelt kommunane etter kvart som vi får revisorattestert rekneskap.

1. Innleiing

Spesialavfallet er avfall som ikkje kan behandlast saman med vanleg, kommunalt avfall fordi det kan føre til alvorleg forureining eller føre til skade på menneske og dyr. Som for avfall elles er hovudstrategien:

1. Avfallsminimering
2. Kjeldesortering og gjenvinning
3. Best mogleg behandling av avfallet

Det er ei nasjonal målsetting at det skal etablerast ordningar for innsamling/mottak og behandling av spesialavfall. I St.prp. nr. 1 (1992-93) står det om spesialavfall: "Pr. 1. januar 1992 hadde ca. 300 kommuner tilbud om mottak av spesialavfall. Mottaks- og innsamlingssystemet skal være ferdig utbygd innen 1993. Dette systemet bygges ut i samarbeid med Norsk Spesialavfallsselskap A/S (NORSAS)." Ved utgangen av 1993 hadde ca. 400 kommunar etablert eit tilbud om mottak av spesialavfall. Dette inkluderer kommunane i Møre og Romsdal, sjølv om ordninga ikkje kom i gang før januar/februar.

24. mai 1994 blei ny forskrift om spesialavfall vedtatt. Den nye forskrifta erstattar tidlegare forskrift av 1984. Den trer i kraft 1. juli 1994.

Endringa inneber bl. a. at kommunane får ansvar for å sikre at det eksisterer tilbud om mottak av spesialavfall frå hushaldningane og fra verksemdar med opptil 400 kg spesialavfall årleg. Det kommunale ansvaret gjeld frå 1. juli 1995. Kommunane i Møre og Romsdal har kome den nye forskrifta i møte ved å ha eit tífredsstillande tilbud til hushaldningane frå januar/februar 1994.

2. Bakgrunn for tiltaket

På grunnlag av tidlegare erfaring med batteriinnsamlinga har fylkesmannen lagt stor vekt på å få til eit "felles" system for alle kommunane i fylket, basert på landsomfattande opplegg og symbol.

Fylkesmannen tok derfor initiativ til å innføre Skvett'n i Møre og Romsdal. I januar 1993 blei ei prosjektgruppe oppnemnt for å vurdere ulike former for innsamlingsordningar. Prosjektgruppa hadde desse medlemmane:

- Peder A. Almedal (Søre Sunnmøre Reinhaldsverk)
- Anders Assev (Ålesundsregionens Utviklingskontor)
- Per Fredrik Brun (Fylkesmannen i Møre og Romsdal)
- Berit Øren Holo (Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap)
- Inge Skogheim (Surnadal kommune, Nordmøre Interkommunale Renovasjonsselskap)
- Sveinung Valderhaug (Giske kommune)
- Kjetil Årøen (Volda/Ørsta Reinhaldsverk)

Prosjektgruppa avslutta arbeidet i juni 1993 med å leggje fram ein rapport utifrå sitt mandat. Da hadde dei vurdert ulike innsamlingsordningar som miljøbil, aksjonar og lokale mottak, og tilrådde val av lokale spesialavfallsmottak og Skvett'n som symbol for innsamlinga.

Skvett'n som system og symbol vart utvikla i Nord-Trøndelag og omfattar der heile fylket, så det var naturleg at prosjektgruppa si drøfting tok utgangspunkt i denne modellen. Nord-Trøndelagsmodellen kan på eit vis sjåast som ein kombinasjon av

stasjonære lokale mottak og av miljøbilmodellen (Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal, s 7-13).

Nord-Trøndelagsmodellen

26 kommunar (inkl. Osen og Roan frå Sør-Trøndelag) i Nord-Trøndelag har utplassert ca. 60 spesialavfallsmottak. Alle husstandar får utlevert "miljøeske" av papp for oppbevaring av spesialavfallet i hushaldninga. Miljøeska skal leverast til miljøstasjonen som normalt står plassert ved ein bensinstasjon. Eska er påtrykt eit enkelt deklarasjonsskjema som blir fylt ut ved levering. Ein innsamlar har ansvar for innsamling av avfallet frå alle mottaka i fylket. Han køyrer faste ruter og nytter kassebil. Alle stasjonane blir tømt omlag ein gong pr. måned. Innsamlaren oppsøker samtidig gardbrukarar, forretningar og industri etter avtale. Desse betaler ved levering etter prisliste. Ordninga er finansiert gjennom renovasjonsavgifta for privatpersonar/hushaldningar. Det er ei omfattande informasjonskampanje knytta til ordninga: Eiga spesialavis til alle husstandar, annonsar og redaksjonelt stoff i avisene, stands på messer o.l., infoplakatar i forretningane, informasjonspakke til skolane (lysbildeserie med kassett), video, kalender med køyreruta, Skvett'n symbol osv.

2.1. Tilråding frå prosjektgruppa

Prosjektgruppa rådde kommunane til å velje ein modifisert Nord-Trøndelagsmodell som grunnlag for ei felles ordning for innsamling av spesialavfall i Møre og Romsdal (Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal, s 7-13). Innsamlinga skulle profilerast under symbolet Skvett'n, og ein skulle gjere bruk av lokale spesialavfallsmottak. Ordninga i fylket skulle organiserast i form av samarbeid innan 6 område der dei ulike kommunane/-interkommunale renovasjonsselskapa samarbeidde om felles bestilling av materiale og ordning innan kvart område. For kvart område skulle det vere ein koordinator som samordna dette.

3. Organisering

Inndelinga av område blei slik som foreslått av prosjektgruppa (Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal, s 7-13, kap. 3.2.). Kvart enkelt område har stått fritt til å bestemme kor nært dei vil samarbeide. Med basis i etablerte interkommunale avfallsselskap eller andre naturlege samarbeidsorgan/område, varierer det mellom to hovudmodellar:

A. Områdekoordinatorane har hatt som ansvar å drive og vedlikehalde mottaka i sitt område. Den områdeansvarlege har hatt eit økonomisk ansvar og har mottatt driftstilskott frå sine kommunar til dekning av transport, sortering, emballering, deklarasjon og avsluttande destruksjon/behandling av avfallet. Driftstilskottet blir fastsett gjennom ei samarbeidsavtale mellom kommunane. Gjennom områdekoordinatoren kan kommunane samordne innkjøp for supplering og vedlikehald av dei lokale spesialavfallsmottaka og av lokale innsamlingsordningar.

B. Områdekoordinatoren har vore kontaktperson og initiativtakar for ønska samordning innan området. Områdekoordinatoren har ikkje nødvendigvis hatt drift- og økonomi-ansvar. Gjennom områdekoordinatoren har kommunane i området samordna sine innkjøp og avtaler for evt. drift, vedlikehald og supplering av dei lokale spesialavfallsmottaka.

Kvar kommune eller avfallsselskap etablerte eitt eller fleire mottak, kommunen bestemte sjølv tal og storleik på containerane. Det blei føreset at containerane held fastsette spesifikasjonar og har tilfredstillande tilsyn der dei vert plasserte. Kommunane kan sjølv halde vedlike sitt nett av lokale mottak.

Områdekoordinatorane oppretta avtaler med SFT-godkjente innsamlarar på vegne av og/eller i samarbeid med kommunane. Det er mange kommunar som hadde avtaler med innsamlarar som bind kommunen i noko tid framover. Kommunen dekkjer utgiftene til drift og vedlikehald av ordninga i sitt område.

Det er tre alternativ til kven som skal transportere, sortere, deklare og omemballere spesialavfallet frå dei lokale spesialavfallsmottaka:

- a. Kommunane/renovasjonsselskapa gjer det sjølv og leverer sentralt til ein innsamlar.
- b. Kommunane overlet det til eit renovasjonsselskap, som leverer sentralt til ein innsamlar.
- c. Kommunane overlet det til innsamlarane å ta heile prosessen.

Ved alternativ c. kan kontraktane med innsamlar bygge på:

- ein totalpris uavhengig av innsamla mengde,
- eller ein pris for henting og transport basert på talet av containerar og innbyggjarar, samt destruksjon pr. kg.

3.1. Styringsgruppa

På fylkesnivå vart det oppretta ei styringsgruppe sett saman av områdekoordinatorane. Gruppa vart leia av prosjektleiareren som samtidig var representant for Fylkesmannen.

Styringsgruppa har bestått av:

- Inge Skogheim, Surnadal kommune. Han har vore områdekoordinator for eit utvida NIR (Nordmøre Interkommunale Renovasjonsselskap). Dette gjeld Aure, Smøla og Tustna, samt NIR som har følgjande medlemskommunar: Surnadal, Sunndal, Rindal, Kristiansund, Frei, Halså og Tingvoll.
- Berit Øren Holo, Romsdalshalvøya Interkommunale Renovasjonsselskap (RIR). Ho har vore områdekoordinator for eit utvida RIR. Dette gjeld Vestnes, Aukra, Sandøy og Rauma, samt RIR som har følgjande medlemskommunar: Molde, Midsund, Eide, Fræna, Averøy, Gjemnes og Nesset.
- Anders Assev, Ålesundsregionens Utviklingskontor. Han har vore områdekoordinator for Ålesundsregionen som består av kommunane: Ålesund, Skodje, Ørskog, Sula, Haram og Giske.
- Steinar Belsby, Stranda kommune. Han har vore områdekoordinatorane for Indre Stordfjord-området som omfattar kommunane: Stranda, Sykkylven, Stordal og Norddal.
- Peder A. Almedal, Søre Sunnmøre Reinhaldsverk (SSR). Han har vore områdekoordinator for eit utvida SSR. Dette gjeld Sande og Vanylven, samt SSR som har følgjande medlemskommunar: Herøy, Hareid og Ulstein.
- Kjetil Årøen, Volda/Ørsta Reinhaldsverk (VØR). Han har vore områdekoordinator for VØR-området som består av kommunane: Volda og Ørsta.
- Lisbeth Aune, prosjektleiar, Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Reidun Sem Kallestad, overingeniør, Fylkesmannen i Møre og Romsdal har deltatt på dei fleste møta i styringsgruppa.

Fylkesmannen og styringsgruppa si oppgåve har vore å samordne innføringa på vegne av kommunane i Møre og Romsdal. Styringsgruppa har sytt for naudsynt innhenting av data frå kommunane som tal på containerar, innhenting av tilbod på containerar, innhenting av tilbod på verneutstyr, innhenting av tilbod og tal på Skvett'n esker, informasjonsopplegg utover tilbodet frå Trio Media. Fylkesmannen utforma ein felles søknad til SFT (Statens Forureiningstilsyn) om tilskott for samtlege kommunar.



Utgifter til etablering av ordninga og innkjøp blei dekt av kommunane saman med tilskott frå SFT. Ei samordning på fylkesnivå gjorde det lettare å oppnå tilskott, og ga stordriftsfordelar på innkjøp og informasjon.

3.2. Valgt løysing i Møre og Romsdal

Utvida NIR-område

I eit utvida NIR er det 10 kommunar som samarbeider. Teknisk sjef i Surnadal har vore områdekoordinator, men har ikkje hatt noko økonomisk ansvar for andre kommunar enn sin eigen. Kommunane har inngått ei felles avtale med Veglo Miljøservice A/S frå Nord-Trøndelag om innsamling. Avtala er basert på innsamling av spesialavfall ein gong pr. måned og fast pris pr. innbyggjar. Teknisk etat eller miljøvernleiar i kvar kommune er ansvarleg for oppfølging og vedlikehald av ordninga. Kvar kommune har ordna avtaler om utplassering av containerar og oppfølging av bensinstasjonar og butikkar der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert, utdeling av aviser, esker og innkjøp av verneutstyr. Kommunane innan NIR har ikkje eit tettare samarbeide enn dei andre.

Utvida RIR-område

I eit utvida RIR er det 11 kommunar som samarbeider. Prosjektleiar i RIR har vore områdekoordinator. 7 av kommunane er medlem av RIR og der har områdekoordinator drifts- og økonomiansvar. Rauma, Sandøy (med modifikasjonar) og RIR har inngått ei felles avtale om innsamling med I. B. Kjørsvik i Årødalen. Avtalen går ut på tømning ein gong pr. måned i eit år, med faste transportkostnader og destruksjon pr. kg i tillegg. I.B. Kjørsvik registrerer avfallet som kjem frå kvar container og han har knytt ein eigen tømmebil med Skvett'n symbol til ordninga, som ei kontinuerleg synleggjering og profilering. Vestnes kommune hadde ei ordning frå før og Aukra kommune ordnar seg på eiga hand. For RIR-kommunane blei alt det praktiske ordna av områdekoordinatoren, Nettet ordna alt sjølv fram til 1.1.1994, da dei blei medlem i RIR. I Rauma, Sandøy og Aukra ordna teknisk etat/miljøvernleiar med konsesjonssøknad, avtaleinngåing med bensinstasjonar og butikkar der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert, innkjøp av verneutstyr og utdeling av materiale. Vestnes kommune har delteke i samarbeidet om innkjøp av informasjon.

Ålesundregionen

Ålesundregionen er eit samarbeid mellom 6 kommunar, der områdekoordinator er tilsett ved Ålesundsregionens utviklingskontor og formidlar informasjon til og mellom kommunane. Kvar kommune har sjølv ordna med konsesjonssøknad, avtaler med bensinstasjonar og butikkar der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert, innkjøp av

verneutstyr og utdeling av informasjon. Giske og Skodje hadde ordning frå før og tidlegare inngått ei avtale med innsamlar Br. Haugen, men deltok i informasjonssamarbeidet. Dei andre kommunane inngjekk ei felles avtale med Miljørens A/S om å tømme, reingjere, vedlikehalde, sortere, deponere, omemballere og deklarerere. Denne avtalen er bygd på fast pris pr. innbyggjar.

Indre Storfjord-området

Indre Storfjord-området består av 4 kommunar, der alle kommunane har ordna avtaleinngåinger, utdeling av informasjon o.l. på eigen hand som i Ålesundregionen. Områdekoordinator har vore teknisk sjef i Stranda kommune. Han har ikkje hatt noko økonomisk ansvar i høve til dei andre kommunane. Stordal kommune hadde ordning frå før og avtale med Br. Haugen om innsamling, men deltok i informasjonssamarbeidet. Dei andre har gått saman om ei felles avtale med Miljørens A/S om at dei skal hente, sortere, deklarerere og omemballere spesialavfallet i kommunane.

Utvida SSR-område

SSR, som er eit interkommunalt avfallsselskap for 3 kommunar, og Sande har inngått eit tettare økonomisk samarbeid. Områdekoordinatoren har ordna det meste for heile området i startfasen, sjølv om Sande bl. a. har inngått avtaler sjølv med bensinstasjonar og butikkar der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert. Vanylven hadde ordning frå før, men blei med på informasjonsdelen. SSR og Sande har ikkje inngått nokon avtale med innsamlar, slik at førebels samlar SSR inn, sorterar ut og omemballerer spesialavfallet sjølv. Det blir sidan køyrd til Vest-Miljø A/S, der dei betalar destruksjonskostnadene. Om dei held fram med denne ordninga eller overlet henting ved sentralt anlegg til innsamlar i fortsetjinga er usikkert.

VØR-området

VØR består av 2 kommunar som har gått saman om eit interkommunalt avfallsselskap. Områdekoordinator er tilsett i VØR og har teke hand om alt økonomisk, praktisk og organisatorisk. Ein person har tilsyn med dei lokale spesialavfallsmottaka og avfallsselskapet hentar avfallet frå containerane. Dei omemballerer etter behov og plukkar sjølv ut grovavfallet. Reinholdsverket har personell med ADR-sertifikat og kan sjølv transportere og levere spesialavfallet til Vest-Miljø A/S, der det vert betalt for sluttbehandling.

4. Innføring av Skvett'n

Det er gjort erfaring frå innføringsprosessen, ikkje frå innsamlinga. Ramma rundt innføringa var at kommunane deltok med nokre minimumsfaktorar, slik at ordninga for publikum er lik i heile i fylket og vi dermed kan si vi har ei felles løysing. Det har samstundes vore viktig å gi kommunane valfridom innafor denne ramma.

I denne prosessen skulle Fylkesmannen:

- Ta initiativ til oppstart og samordne innføringa av Skvett'n i Møre og Romsdal
- Følgje opp områdekoordinatorane
- Innhente tilbod og samordne felles bestilling frå dei ulike utstyrsproducentane

Fylkesmannen søkte SFT om og fekk 100% tilskott til drift av styringsgruppa, samt løn til prosjektleiar.

Prosjektleiar blei ansatt for ca. eit halvt år og starta arbeidet 1. oktober 1993. Ordninga var tenkt igangsett frå 1. januar 1994.

Kommunane hadde svarfrist til 10. september 1993, om dei ville delta i innføringa av Skvett'n i Møre og Romsdal. Alle kommunane ga positive tilbakemeldingar innan midten av november. Kommunane slutta seg til heile eller delar av Skvett'n slik prosjektgruppa hadde tilrådd, men nokre av kommunane hadde innvendingar eller merknader til opplegget, eller dei hadde innført innsamling frå før. Alle blei med på informasjonsdelen. Deira vidare engasjement varierte med ordninga dei hadde frå før.

29.11.1993 vart søknad om tilskott frå kommunane sendt til NORSAS som behandla og ga sin tilråding til SFT. SFT godkjente den og ga tilsagn om tilskott 28.12.1993 (vedlegg 2.).

På grunn av litt sein oppstart og det faktum at ting tar tid, blei heile prosessen forseinka ca. ein måned. Dei første kommunane starta derfor opp i månadsskifte januar/februar, da hadde alle kommunane fått tilsendt alt utstyr. Dei siste delte ut esker og aviser i byrjinga av april. Pr. dato har alle kommunane i Møre og Romsdal innført Skvett'n.

4.1. Kontaktperson

Fylkesmannen ved prosjektleiar var kontaktperson både mot kommunane, områdekoordinatorane, informasjonsselskap og utstyrsleverandørane. Det blei ansett som essensielt at prosjektleiar var den som alle kunne henvende seg til, og som til ein kvar tid var oppdatert på alle områda. Kommunane og dei områdekoordinatorane som ønskte det, brukte dermed minimalt med tid og ressursar. Ein unngår også unødige problem og forseinkingar. Ein av fordelane er at alle i heile fylket får dei same opplysningane og råda, og at ingen treng å finne opp "kruttet" på nytt.

4.2. Konesjonsbehandling

Kvar kommune måtte søke om konsesjon for etablering og drift av mottaksplassar, samt opprette ein samarbeidsavtale med NORSAS om drifta, før det blei søkt om tilskott. Før Fylkesmannen ga konsesjon for etablering av mottaksplassar blei det krevd driftsavtaler mellom kommunen og bensinstasjon eller butikk der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert. Det er ein sikrere ordning både for kommune og mottak. Ein fordel er at ved avtalebrot kan containeren lettare flyttast. Korleis det praktiske ellers blir ordna, er opp til kommunen og mottaket, og vil variere frå kommune til kommune.

4.3. Utstyr på dei lokale spesialavfallsmottaka

Prosjektgruppa hadde på førehand innhenta tilbod på containerar og områdekoordinatorane stod sjølv i kontakt med containerleverandørane for tinging innafor deira område. Fylkesmannen var i tillegg kontaktperson, slik at det blei rekna som ei felles tinging. Det har utelukkande kome positive tilbakemeldingar frå containerleverandørane. Dei hadde berre prosjektleiar og områdekoordinatorane å forhalde seg til, istaden for ein frå kvar av dei 38 kommunane. Tre containerleverandørar blei nytta på tilråding av prosjektgruppa. Felles bestilling av containerar gjennom Fylkesmannen medførte gunstige pristilbod. Kvar områdekoordinator spesifiserte i sin tur tal, storleik og kor den skulle leverast. Kommunane kunne ved val av ein felles leverandør ha oppnådd større rabattar, men da hadde det blitt tap av sjølvstyre og fleksibilitet.



4.3.1. Containerar

ATC Trans leverte store blå containerar i storleik 8 og 12 m³ : 19 stk

Mini-Mek, Moelven leverte mellomstore, raude containerar i storleik 3 og 4,5 m³: 53 stk

Re-sort Sykkylven leverte små raude og kvite containerar i storleik 2,1 m³ : 40 stk

Områdekoordinatoren i SSR bestilte containerar på eigen hand gjennom Hareid Skibsservice. Sjølv om både storleik og farge varierer er alle containerane levert med likeinse skilt, der det står "SPESIALAVFALL", med Skvett'n figuren på den eine enden og resirkuleringslogoen for

spesialavfall på den andre (vedlegg 4, side 3 og 4).

4.3.2. Verneutstyr

Prosjektlear har innhenta tilbod frå ulike forhandlarar og sendt ut oversikt over verneutstyr med prisar til kommunane. Kva verneutstyr som trengst, varierer med storleik på containerane (vedlegg 1).

4.4. Finansiering

Innsamlinga av spesialavfall i Møre og Romsdal skulle i utgangspunktet vere ei "gratis" ordning for abonnentane. Alle driftsutgifter må dekkast over renovasjonsbudsjettet, dvs. innarbeidast i avgiftene for kvar abonnent. Det vart tilrådd frå prosjektgruppa at kvar kommune sette av ca. kr 8 pr. innbyggjar på renovasjonsbudsjettet for 1994. Dette skulle da dekkje investeringane, samt drift av ordninga forutsatt 2/3 statstilskott på investeringane. Kjøp av containerane kjem i tillegg, da dei varierer mykje i storleik, pris og tal mellom kommunane.

4.4.1. Søknad om felles tilskott

Søknad om felles tilskott til NORSAS/SFT medførte:

- Redusert arbeidsmengde for kommunane og områda
- Ingen blei utegløymt, ideane kom alle til gode.
- Minimaliserte problema
- Redusert arbeidsmengde for NORSAS/SFT som behandla søknaden

Fylkesmannen innhenta opplysningane om behova og ønska til kommunane, frå områdekoordinatorane. Det blei satt opp ein standard for søknad om tilskott, til dømes planering av område i relasjon til containerstorleik, og på verneutstyr ut frå storleik og tal på containerar. Informasjonskostnadene blei fordelt på kommunane (vedlegg 1).

Investeringskostnadene for kommunen blei rekna til 4,3 mill. kroner. Tilsagnet om tilskott frå SFT er på 2,7 mill. kroner (vedlegg 1). Fylkesmannen har fått belastningsfullmakt på tilsagnet, og skal fordele tilskottet på kommunane, etter kva forbruk dei har hatt.

Det er laga eit oppsett for tilsagnet og sendt ut ein oversikt over dette til kommunane, slik at dei kommunane som er ferdig med sine investeringar kan søkje om utbetaling av tilskottet.

4.4.2. Samarbeide med NORSAS

NORSAS (Norsk Spesialavfallselskap) blei oppretta i 1988 og er eigd av Miljøverndepartementet, Kommunenes Sentralforbund (NKS) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO).

NORSAS behandlar søknader om tilskott til etablering av spesialavfallsmottak og gir tilrådingar til SFT. For å få tilskott krev NORSAS at informasjon må inngå i opplegget.

Blir Skvett'n brukt har NORSAS følgande reglar:

- At kommunane får god tilgang til innsamlingsordninga
- At kommunane/renovasjonsselskapa prioriterar informasjon og profilering til forbrukarane
- Alle kommunane skal informere NORSAS om korleis dei legg opp innsamlinga og informasjonen når dei benyttar Skvett'n
- Skvett'n har ei utforming og figuren er laga i ulike situasjonar. Etterligningar vil ikkje bli godteke. NORSAS kan levere ei oversikt over alle dei figurane som er tilgjengeleg.
- NORSAS meiner at alle skal bruke dei 5 miljøreglane som er utarbeida, og godkjent av NORSAS og SFT, slik at alle har eit felles bodskap til forbrukarane (vedlegg 5.).

Under heile prosjektperioden og innføringa av Skvett'n har det vore god kontakt mellom Fylkesmannen og NORSAS. Møre og Romsdal er eit vanskeleg tilgjengeleg fylke med øyer, fjordar og fjell. NORSAS heldt fast på sine normer for tilråding av tilskott. Kommunane fekk likevel tilsagn på det meste dei hadde søkt om.

Fylkesmannen sit i Referansegruppe for utvikling av Skvett'n som NORSAS har oppretta med støtte frå SFT og Miljøverndepartementet.



4.5. Informasjon

4.5.1. Spesialavfallseske

Både prosjekt- og styringsgruppa tilrådde sterkt at ordninga blei basert på Skvett'n esker. Det er viktig at eskene er skikkeleg merka. Ein trur at dette vil auke mengdene som blir levert og fungere som ei påminning i heimen.

Vurderingane gjekk på kva eske (pris og kvalitet) som burde velgast. Fylkesmannen innhenta tilbod frå tre ulike firma på måla 380 x 280 x 300 mm og kvaliteten K.4.B-flute. Prisen blei lågast frå Trio Media, med ein stykkpris på kr 4.95 pr. eske med 3 farger og svensk botn (svensk botn er ein konstruksjon der brukar må brette eska med botn sjølv). Dette inkluderte 2 variantar, tekst på nynorsk og bokmål. Styringsgruppa var med å utforma teksten.

Styringsgruppa vedtok å bestille 30 % fleire esker enn tal på husstandar. Utrekning og fordeling av talet på esker i høve til målføre og innbyggjartal i kvar kommune blei utført av Fylkesmannen. I motsetning til i Nord-Trøndelag har ikkje eska påtrykt deklarasjonsskjema. Det er ikkje meininga at publikum eller betjeninga på bensinstasjonen eller butikken der spesialavfallsmottaket er plassert skal deklare avfallet. Dette er kommunane sin oppgåve som dei kan leige inn hjelp til å gjere.

Nokre kommunar søkte om tilskott for å ha plastposar i eskene, men det blei ikkje innvilga. Grunnjevinga til NORSAS var at dei har visse normer å gå etter og at dei

prioriterer at alle kommunane skal få tilskott.

4.5.2. Avis og informasjonspakke

I prosjektgruppa si tilråding låg det til grunn i budsjetteringa, eit val av reklamebyrået Trio Media AS frå Namsos ved innkjøp av informasjonspakka. Trio Media har laga liknande informasjonspakker tidlegare, dei var bl.a. med i utforminga av Nord-Trøndelagsmodellen. Det blei hevda at kommunane avgjorde sin deltaging i innføringa av Skvett'n på grunnlag av denne tilrådinga. Styringsgruppa kunne derfor ikkje gå ut og hente inn tilbod på informasjonspakka frå anna hald. Gruppa hadde likvel mynde til la vere å kjøpe enkelte delar i informasjonspakka, til dømes skolepakka.



Avisa var eit godt produkt som vi ønska å kjøpe inn. Det blei oppnådd ein bedre pris enn i tilrådinga, samt at vi fekk heile avisa i farger, på begge målformer og andre justeringar slik vi ville, pga. storleiken på bestillinga. Her har det vore rom for fleksibilitet og lokale tilpassingar.

Styringsgruppa bestemte innhaldet i avisa (vedlegg 4.).

Prosjektleder sat som kontaktperson mellom områdekoordinatorane og informasjonsselskapet Trio Media. Dette var både tids- og ressursparande.

I informasjonspakka frå Trio Media låg og eit tilbod til ungdomskolane om ein lysbilde-serie. Styringsgruppa meinte denne var eit dårleg og lite gjennomtenkt tilbod, særskilt i høve til prisen. Det blei istaden vedteke å kjøpe inn videoar frå NORSAS til ungdomskolane. Prisen låg på 10 % av prisen for lysbilde-serien. Med videoane følgde forslag til oppgåver for elevane. Det vart ikkje bestilt nok videoar til alle ungdomskolane i fylket. Dei blei sendt til kvar kommune for vidare distribuering, samt at ansvarleg for ordninga i kvar kommune fekk ein video.

Dette er eit forsøk på å gi informasjon, samt skape haldningar til den oppveksande generasjon. Det idelle er om dei kan formidle haldningane vidare til sin familie og at det igjen fører til at større mengder spesialavfall blir samla inn. Vidare at innkjøpt og sidan produsert mengde med spesialavfall blir redusert.

Elles i informasjonspakka var det plakatar til å henge opp f.eks. på innsamlingsstadene og i kommunane, og klistremerker til utdeling. Alle kommunane, bensinstasjonane og butikkane der spesialavfallsmottaka er plasserte fekk utdelt ein informasjonssperm kvar som omhandlar systemet. Alt informasjonsmateriell er levert i ønska målform. I den opprinnelege informasjonspakka frå Trio Media låg det og innkjøp av huskelappar, men det blei ikkje bestilt.

Det blei vurdert å kjøpe inn brevpapir med Skvett'n symbol på. Istaden fekk vi ein diskett med dei tilgjengelege Skvett'n figurane på frå NORSAS. Dei er no distribuert via områdekoordinatorane til kommunane, såleis kan kommunane bruke Skvett'n-figuren i lokale informasjonstiltak.

4.5.3. Informasjonsskampanje

Kvar hustand fekk utdelt ei informasjonsavis og ei spesialavfallese. På baksida av kvar avis er det eit kart med oversikt og adresser over kor dei lokale mottaka finst. Avisa er dermed i 6 utgåver etter dei 6 områda fylket er delt inn i (vedlegg 4), samt at avisa er trykt i nynorsk og bokmål utgåve etter ønske.

For å nå ut med informasjonen til publikum blei det prioritert informasjon til mellomledet, dvs. dei som driv bensinstasjonen eller butikken der spesialavfallsmottaka er plasserte, dei interkommunale renovasjonsselskapa og kommunane. Det er trass alt dei som er i dagleg kontakt med publikum og får evt. spørsmål. Vi har brukt erfaringane frå Nord-Trøndelag som seier at informasjon til dette leddet er avgjerande for kor vellykka systemet er. Det er derfor laga eigne informasjonsspermar som alle bensinstasjonar og butikkar der spesialavfallsmottaka er plasserte, kommunane og dei interkommunale renovasjonsselskapa har fått.

Fylkesmannen hadde sin årlege pressekonferanse 05.01.94. Der blei det informert om Skvett'n og innsamlingssystemet. Resultatet var intervju med prosjektleiaren på radio (NRK Møre og Romsdal) og ein reportasje i Romsdals Budstikke (vedlegg 6.). Områdekoordinatorane skulle spre vidare informasjon i fylket ut lokalt (vedlegg 6.). Dette har resultert i at alle ikkje har fått like god dekning. Dette burde kanskje vore gjort frå sentralt hald, til dømes med annonsering i alle aviser. Eit anna problem er at innføring av Skvett'n kanskje ikkje var ein nyheit for pressa, slik at dei var heller lunkne i si dekning.



Det skjedde eit uheldig feiltrykk på baksida av avisene etter at det var lest korrektur. Trio Media har lova alle dei kommunane som fekk feiltrykk på karta i sine aviser ein brosjyre med oppdatert karttrykk. Dei kommunane som ikkje fekk feil i sine aviser, får tilbod om å kjøpe brosjyrene. Trio Media skal ta kontakt med områdekoordinatorane om dette. Styringsgruppa er einige i at mai/juni er ei fin tid for mediaoppfølging ut til publikum.

Hausten 1994 vil NORSAS, SFT og Statens Informasjonstjenester (SI) setje i gang ein landsomfattande informasjonskampanje. Kampanjen vil omfatte innslag på TV og tilbod om ulike grader av brosjyredeltaking for kommunane. Fylkesmannen og områdekoordinatorane bør vere med å oppfordre kommunane til følgje opp informasjonskampanjen til NORSAS, enten ved å kjøpe frå sentralt hald eller sjølv å lage informasjon i for- eller etterkant. Det gjeld å utnytte gratis informasjon/reklame mest mogleg. Ein reknar med og håper at media vil følgje opp dette.

4.5.4. Kurs

Fylkesmannen har i samarbeid med NORSAS arrangert kurs for personell ved bensinstasjonar og butikkar der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert, dei interkommunale renovasjonsselskapa og kommunane i fylket.

Mindre lokale spesialavfallsmottak: Dette var spesialkurs som gjekk over ein dag, for personell på bensinstasjonar og butikkar der spesialavfallsmottaka er plasserte. Til kvar container som fekk tilskott var det knytt eit slikt kurs. Kurset fekk statstilskott på 100%. Av dei 122 tilskottsberettiga møtte ca. 100 stk. Det meiner vi er bra, da dei fekk kort varsel på førehand. Dei fekk i regelen dekt reisepengane frå kommunen, men ikkje dekt tapt arbeidstid.

Kommunen: Kurset gjekk over 2 dagar, og blei arrangert for kommunepersonell og personell for dei interkommunale renovasjonsselskapa. Dette er dei ordinære standardkurset som NORSAS arrangerer, som er tiltenkt personell på større spesialavfallsmottak enn dei som stort sett finst i Møre og Romsdal. Standardkurset fekk tilskott frå SFT med 100% og gjekk som ekstrakurs i Molde i april.

Reknar ein med dei som har delteke på tilsvarende kurs tidlegare, manglar pr. dato 5 av 38 kommunar personell med denne kompetansen i Møre og Romsdal. Der renovasjons-selskapa har vore på kurs treng ikkje kommunepersonellet denne kompetansen.

4.6. Områda og kommunane si rolle i prosessen

Kommunane blei med på det dei sjølv ville, med eit minstemål på kjøp av aviser og informasjonspakka. Nokre kommunar hadde containerar og/eller esker frå før.

Områda og kommunane ordna:

- utdeling av esker/informasjonsaviser, avtaler med foreningar/lag
- tilbod på og kontrakt med innsamlar
- organisering av innlevering av spesialavfallet frå hushaldningane

4.6.1. Utdeling av informasjon

Kommunane eller områda inngjekk avtaler med idrettslag, musikk-korps eller andre organisasjonar som tok på seg å dele ut ei eske og ei avis til kvar husstand. For dette fekk dei betalt mellom kr 2,75-5,00 pr. husstand. 2/3 av kostnadene blei dekt av tilskottet frå SFT og kommunen dekte resten.

4.6.2. Innsamlarar

Kvart område gjekk ut til fleire innsamlarar og innhenta tilbod. Det blei bl.a. spurt etter kostnader på fast pris pr. innbyggjar eller kostnader på fast transportrunde og destruksjon pr. kg i tillegg (sjå pkt 3.).

Områda har inngått kontrakter på ulikt grunnlag med ulike innsamlarar (sjå pkt 3.2.), førebels for ca. eit år. For å sikre at systemet blir best mogleg bør dei samlast før avtalene reforhandlast, for å evaluere ordninga.

På sine innsamlingsrundar kan innsamlaren samtidig oppsøke gardbrukarar, forretningar og industri etter avtale, som da betaler etter prisliste.

4.6.3. Levering av spesialavfall

Publikum skal levere spesialavfallet sitt til bensinstasjonen eller butikken der spesialavfallsmottaket er plassert. Korleis dette går føre seg varierer mellom kommunane og områda:



- Ein tek med spesialavfalleska til mottaket og leverer den frå seg, og får ei ny eske.
- Ein tek med spesialavfalleska til mottaket og leverer innhaldet frå seg, og tar med seg si eiga eske tilbake.
- Ein tek med spesialavfalleska eller plastposen til mottaket, leverer plastposen med innhald frå seg og får ein ny plastpose til å ha i eska.

Oppgåvene til bensinstasjonane, avfallsplassane eller butikkane der dei lokale spesialavfallsmottaka er plassert kan variere, noko som vil kome fram i driftsavtala mellom kommunen og bensinstasjonen eller butikken (vedlegg 7.). Når publikum kjem med spesialavfallet til det lokale spesialavfallsmottaket kan det handterast på ulik måte:

- Betjeninga kan ta imot eska eller innhaldet og sette avfallet på plass når det passar,
- Betjeninga kan bli med kunden ut til containeren og setje inn eska eller innhaldet,
- Betjeninga overlet nøkkel til publikum (evt. mottaket står ulåst) for sjølvbetjening og kan evt. rydde i mottaket ved eit seinare høve.

I Rauma har mottaka fått utdelt plastdunk slik at betjeninga kan setje eska ned i den og ved slutten av dagen trille dunken ut til containeren og setje eskene inn.

Meininga er at arbeidet skal vere rasjonelt og effektivt for betjeninga, det skal ikkje gå utover deira vanlege arbeidsoppgåver. Fordelane for bedrifta er at dei skal kunne profilere seg som ei bedrift som tek miljøet på alvor, samt at når kundene leverer spesialavfall, er det ofte kombinert med andre ærend ved bedrifta.

5. Evaluering

5.1. Organisering av områda

Fylket er delt i 6 områder, kvar med sin områdekoordinator. Inndelinga er prøvd gjort så naturleg som mogleg, ved å utnytte dei ordningane som var frå før (avfallsselskap), samt ein naturleg geografisk oppdeling. Resultatet er at nokre områder er store og nokre er små. Samarbeidet/organiseringa innan kvart område varierer avhengig av struktur og kva kommunane er interessert i. Denne inndelinga har så langt berre gitt positive resultat, både for Fylkesmannen og for kommunane.



Dette har utvikla samarbeidet mellom mange kommunar på fleire områder, og til ein utviding av kontaktflater. Områdekoordinatorane meiner at samarbeidet mellom kommunane og mellom områda har auka etter at innføring av Skvett'n starta. Dette pga. at det er oppretta ein dialog over kommunegrensane, da kommunane må få og gje tilbakemelding, svar, finne ut ting osv.

Områda fungerte likevel best der det var oppretta avfallsselskap. Der teknisk sjef eller andre er koordinator, vil faste plikter på andre område føre til at tida ofte ikkje strekk til. I staden for å kunne ta ei avgjersle, må teknisk sjef heile tida vere sikker på at han har alle kommunane med på prosessen. I område med interkommunale avfallsselskap har kommunane overlete dette ansvaret og avgjerslene til avfallsselskapa. Dette er samstundes både tids- og ressursinnsparende. Oppretting av nye avfallsselskap er noko som ein bør tenkje på evt. at enkelte kommunar kan knytte seg til allereie eksisterande avfallsselskap.

5.2. Styringsgruppa

Prosjektleiari hos Fylkesmannen og dei 6 områdekoordinatorane har danna ei styringsgruppe, der alle felles avgjersler på fylkesbasis er tatt, sjølv sagt med atterhald om kommunane sin godkjenning.

Det har vore halde 5 møter i styringsgruppa. Gruppa har særleg i etableringsfasen vore initiativtakar og har fungert godt. Prosjektleiari innkalla og leida møte i styringsgruppa. Prosjektleiari har utført dei vedtaka som styringsgruppa har kome fram til, men har ikkje sjølv hatt mynde. Dette har vore litt tungvint til tider, men det er kommunane si ordning. Fylkesmannen ved prosjektleiari fungerte som ein samordnar, initiativtakar og pådrivar i prosessen.

Siden Møre og Romsdal er eit stort fylke har det kanskje godt mykje tid med til å reise

for nokre av områdekoordinatorane, men dei har likevel vore positive til å treffast. På det siste møte i styringsgruppa nemnde områdekoordinatorane eit behov for å drøfte andre aktuelle saker knytta til innsamling av spesialavfall og avfallshandtering meir generelt. Det har hendt at områdekoordinatorane har kome inn på andre tema innan avfall. Dette gjer at det blir enklare å ta kontakt seinare for å diskutere andre ting innan avfall enn berre Skvett'n.

5.3. Spesialavfallsmottak

I fylket finst ca. 130 spesialavfallsmottak av ymse storleik inkludert dei som var kome igang frå før. Det blir ca. eit spesialavfallsmottak for kvar 2000 innbyggjarar, noko som medfører god dekning for innlevering. Særleg i eit fylke med særst vanskeleg kommunikasjon, med mange fjordar, fjell og øyer er dette viktig. Alle 38 kommunane i fylket har no eit tilstrekkeleg tilbod til sine innbyggjarar. (Sjå vedlegg 4.).

Fylket fekk i denne omgang tilskott til 118 containerar, det blei søkt om 130 (det var allereie etablert 12 mottak). Årsaka er at Rauma og VØR ikkje fekk innvilga tilskott til 100% av dei containerane dei søkte om. NORSAS grunnga dette med fordeling av tilskottsmidlane og at desse kommunane oversteig NORSAS sine normer for tilråding i høve til folketalet. Fylkesmannen er ikkje heilt einig i utfallet, da ein meiner at kommunane hadde ein nøktern og godt gjennomtenkt vurdering ved søknad om tilskott. Både driftskostnadene og 1/3 av investeringane skal betalast av kommunane. Dei hadde i tillegg bestilt små containerar for å gje størst mogleg dekning med knappe ressursar. Nye søknader om tilskott blei sendt straks. Desse søknadene er ikkje behandla endå.

Både plassering og utforming av spesialavfallsmottaka er ein viktig påminnar for publikum. Derfor har alle skilta same teksten "Spesialavfall" som skal vere sjølvforklarande, samt resirkuleringslogoen til spesialavfall på den eine sida og Skvett'n figuren på den andre (vedlegg 4). Denne skal vere lett å kjenne igjen over heile fylket. At storleik og farge på den enkelte container varierer innan og mellom distrikta skulle derfor vere underordna.

5.4. Informasjon

5.4.1. Spesialavfalleske

Ved evaluering av kampanjen i Nord-Trøndelag blei det peika på at spesialavfalleskene har dårleg kvalitet i høve til det dei skal brukast til. Det kan vere vanskeleg å legge tyngre ting, til dømes målingspann i eska, da vil botn kunne falle ut. Styringsgruppa var klar over dette, men fann det billig og føremålstenleg å bruke eskene frå Trio Media.

Eskene si viktigaste funksjon er likevel å fungere som ei påminning i heimen, om at spesialavfallet skal leverast til spesialavfallsmottaka. Dei kommunane som har kjøpt inn plastposar til å ha i eskene, vil kunne unngå noko søl ved at avfallet er betre emballert om botn fell ut.

5.4.2. Avis og informasjonspakke

Styringsgruppa er nøgd med utforminga av avisa og informasjonspakka. Informasjonsdelen er nok likevel den delen ein burde arbeida mykje meir med. Sjølv om avisa er bra, treng ikkje budskapet nå fram til publikum for det. Utvikling av avisa gjekk fort og greit, Trio Media har laga dette produktet tidlegare. Fylket fekk avisa i farger, noko som har forbetra produktet. Det blei også foretatt andre justeringar i høve til opprinneleg

produkt, men styringsgruppa sit igjen med kjensle av at tida blei for knapp til at ein kunne tenke gjennom avisa og særskilt informasjonspakka tilstrekkeleg. Til dømes burde informasjonspermen vore gjennomarbeida på nytt.

Styringsgruppa diskuterte utlevering av huskelappar i forretningar som sel spesialavfall, men områdekoordinatorane meinte det blei for mykje arbeid, i høve til kva som kjem ut av det.

5.4.3. Informasjonskampanje

Utforming og utdeling av avisa og informasjonspakka gjekk greit, men når det kjem til kontakt med pressa, der ein skal gjere ordninga kjent manglar noko etter prosjektleiar meining. Stoffet blei presentert på Fylkesmannen sin årlege pressekonferanse i byrjinga av 1994, og områdekoordinatorane tok kontakt med si lokale presse. Prosjektleiar meiner at den delen av informasjonskampanjen manglar "trøkk", ein blei sitjande for mykje på gjerdet. Kontakt med pressa er den vanskelegaste og kanskje viktigaste delen, men den som er lettast å hoppe over.

Styringsgruppa burde kjøpt/fått hjelp til pressedekninga av profesjonelle folk. Dei veit korleis ein skal ta kontakt med pressa, kva budskap som sel til presse og publikum og dei veit når dette skal gjerast (timing). Prosjektleiar sakna ei slik deltaking i kampanjen. Ein del av problemet skuldast for lita tid til planlegging og ulikt tidspunkt for oppstart, samt at nokre av områdekoordinatorane ønskte å ta vare på denne typen informasjon sjølv.

Om kampanjen har nådd ut til publikum eller om den ville gjort det med profesjonell hjelp er vanskeleg å seie. Uansett er oppfølging av kampanjen viktig. Publikum treng stadige informasjonsdrypp om at ordninga eksisterar. Trio Media vil lage ein brosjyre for dei av kommunane som fekk feil trykk på karta i sine aviser. Dei andre kommunane vil få tilbod om å kjøpe den tilsvarende brosjyre. Denne oppfølgjerkampanjen vil vonleg kome i juni.

5.4.4. Kurs

Dei lokale kursa for personell på bensinstasjonar og butikkar der spesialavfallsmottaka er plasserte kunne gjennomførast pga. det store talet på mottak i Møre og Romsdal og var eit viktig og vonleg vellykka ledd i informasjonskampanjen. Det å informere og dermed motivere mellomledet (dei aktuelle bensinstasjonane, butikkane og kommunane) i spesialavfallssystemet vil føre til auka innsamling. Det er kome positive tilbakemeldingar frå dei ulike kursa, sjølv om det kanskje var litt mykje teori.

Det er første gong det er halde kurs for dei mindre mottaka (bensinstasjonar, avfallsplassar og butikkar). Med nesten 90% deltaking må vi seie oss godt nøgde, særskilt med tanke på den korte varselen som blei gitt på førehand.

5.5. Områda og kommunane si rolle i prosessen

Områdekoordinatorane har kommentert innføringa av Skvett'n i vedlegg 3.

5.5.1. Utdeling av informasjon

Kommunene eller områda inngjekk avtaler med idrettslag, musikk-korps eller andre organisasjonar som tok på seg å dele ut ei eske og ei avis til kvar husstand. Ut i frå erfaringar andre stader, kastar mange det som reklame, om eska og avisa blir distribuert i posten. Styringsgruppa tilrådde derfor at det blei inngått avtaler med frivillige

organisasjonar for dør til dør aksjon mhp. utdeling. Når ein får utdelt ei avis/eske i handa er det vanskelegare å oversjå og gløyme bort, enn når noko kjem med posten. Dette verka som ein fin måte å få spredt informasjon på. Spesielt gjeld det dei stadene der utdelarane er vaksne og/eller godt opplært på førehand. Da kan dei informere husstandane samtidig som dei delar ut einingane, og ein kan få formidla mykje verdfull informasjon.

Vi har fått få tilbakemeldingar om utdelinga av informasjon og noko resultat av innlevert spesialavfall er sjølvsagt ikkje kome enno. Det vi veit er at i Sandøy kommune fungerte det veldig bra, der organiserte miljøvernleiaren utdelinga, med informasjonsmøte/-opplæring på førehand. Andre stader har det kome tilbakemeldingar frå organisasjonane som delte ut at publikum var positive til ordninga og at den var venta. At nokon var merksame på at Skvett'n skulle kome, skuldast nok presseomtale frå tidlegare. I Ulstein kommune blei det misforståing som førte til at eska blei delt ut, men avisa måtte sendast med posten. Fylkesmannen har og fått tilbakemeldingar frå publikum om at dei ikkje har fått utlevert eske og avis. Førebels er det vanskeleg å fastslå årsaka til dette.

5.5.2. Innsamlarar

Områda har inngått kontraktar med ulike innsamlarar, førebels for eit år. Innsamlar-kontraktane blei diskutert på siste møte i styringsgruppa, dette er eit punkt som det er arbeid altfor lite med i innføringa av Skvett'n. Det blei avtalt at det skulle haldast eit møte i midten/siste halvdel av januar 1995 for å evaluere innsamlingsordninga før avtalene med innsamlarane skal reforhandlast. Etter eit år vil kommunane og områda ha erfaring. Møtet vil bli halde i regi av Fylkesmannen. NORSAS ønsker å vere til stades og informere om kva som bør leggest til grunn ved val av innsamlar og kontrakttype.

5.6. Generelle vurderingar

Alle kommunane i Møre og Romsdal har no eit meget godt tilbod til innbyggjarane om levering av spesialavfall. Prosjektlear kom inn på eit litt seint tidspunkt i utføringsfasen, men synest likevel at det har fungert rimeleg bra. Målsetninga var å starte opp 1. januar 1994, men alt blei forseinka 1-4 månader. Produktet som publikum får er bra, no manglar det å følgje opp med meir informasjon og meir annonsering ut til publikum, slik at arbeidet ikkje er "bortkasta".

Styringsgruppa konkluderte på siste møte at systemet i Møre og Romsdal er bra, og at innføringa av Skvett'n har vore vellykka. Innføringa har gått enklare der samarbeidsområda har eksistert frå før. Det å utnytte tidlegare områdeinndeling og å opprette nye samarbeidsområder har fungert og ført til at nye kontaktar og alliansar er danna. Styringsgruppa verkar som ei gruppe der mennesker som driv med avfall kan treffast jamnleg og da blir det enklare å ta kontakt for å diskutere andre ting mhp. avfall enn Skvett'n. Styringsgruppa bør såleis fortsette å fungere som ei gruppe utover innføringa av Skvett'n, da det stadig vil dukke opp problemstillingar som kan diskuteras, også andre tema innan avfall. Styringsgruppa eller representantar frå styringsgruppa må kunne seie seg villige til å dra rundt og informere i andre fylker og/eller kommunar om erfaringar for innføringa av Skvett'n og sidan erfaringar med innsamlinga av spesialavfall. Prosjektlear for RIR og prosjektlear for innføring av Skvett'n blei gjennom NORSAS invitert av Fylkesmannen i Hordaland til å informere kommunane i Hordaland, om våre



erfaringar med innføringa. Dette er eit positivt tiltak som bør støttast.

Nord-Trøndelag sine erfaringar

Nord-Trøndelag er det einaste fylket som har gjortt noko lignande, det har derfor vore viktig å trekke lærdom av deira erfaringar, samt tilpassa det til vårt fylke. Dei hevda i evalueringsrapporten at det viktigaste leddet i kampanjen var selgarane i forretningane som sel spesialavfall. Dette er eit ledd som styringsgruppa for innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal har sett bort ifrå. Styringsgruppa meinte dette ville ta for mykje tid og ressursar i høve til nytteverdien, slik at huskelappar, informasjonspermar og plakatar til dette leddet har vi sett bort ifrå. Det skal litt til for at dei som lev av å selje spesialavfall skal kaste seg entusiastisk inn i opplysning om kor farleg dette er.

Eit anna ledd som ikkje er blitt følgt opp er seminar for pressa, ved lansering av Skvett'n-kampanjen, samt utdeling av informasjonspermar til journalistane. Styringsgruppa har heile tida vore medviten om kor viktig det er å spele på lag med pressa, men dette punktet har det blitt lagt mindre vekt på. Pressa har i heile perioden, under den tidlegare prosjektgruppa og under styringsgruppa vore interessert og tatt kontakt sjølv. Alle aviser har i løpet av perioden hatt eitt eller fleire innslag (sjå pkt. 5.4.3.).

Spesialavfalleska i Nord-Trøndelag, der kalla miljøeske, er tenkt som hushaldningane sin emballasje av spesialavfallet. På eska finst ei bruksanvisning og eit deklarasjonsskjema. Møre og Romsdal har ikkje tatt med deklarasjonsskjema på eska pga. at vi meiner det vil skape forvirring. Deklarering skal innsamlarane stå for. At publikum brukar orginal-emballasje der det er mogleg og elles merkar godt er ein føresetnad.

Utanom Nord-Trøndelag er det ikkje andre fylke enn Møre og Romsdal som har eit så bra samarbeid om innføring av Skvett'n og tilbod til sine innbyggjarar. Vi er det første fylket som har gitt eit så bra tilbod om kurs til personell på bensinstasjonane og butikkane der det er plassert lokale spesialavfallsmottak.

Belastningsfullmakta blei overført til Fylkesmannen, dette var ikkje medrekna og har tatt mykje av tida i prosjektleiarstillinga. Intensjonane var at SFT skulle utbetale tilskotta, men tilsagnet blei istaden overført til Fylkesmannen. Fylkesmannen har betalt nokre av rekningane og fordelt resten av tilskottet. Enno er ikkje alt utbetalt.

I mars 1994 fekk vi informasjon om ein landsomfattande innsamling av plantevernemiddel frå gardsbruk. Dette er ein aksjon som Landbruksdepartementet har sett i gang saman med NORSAS der dei brukar Skvett'n som symbol. Aksjonen vil gå uavhengig av den etablerte ordningen for innsamling av spesialavfall frå hushaldningane i fylket. Fylkesmannen og områdekoordinatorane meiner det er uheldig at ikkje den etablerte kompetansen og systemet som finst i fylket blir utnytta.

5.7. Tilrådingar

Ein kan følgje opp Skvett'n på ein rekke punkt.

- Mhp. oppfølging av ungdomsskolane kan ein undersøke om: Er videoane brukt? Er dei sendt ut til skolane? Har det vore interesse frå lærarhald til å bruke videoen i undervisninga? Kva nivå i skolane har i tilfelle fått tilsendt video. Kva er reaksjonane til elevane, engasjerer dette?

- Ordninga i Møre og Romsdal er tilrettelagt for hushaldningane. Skolar/føretak/bedrifter som betaler renovasjonsavgift og samstundes har spesialavfall som tilsvarar det ein hushaldning har, bør og få utlevert ei spesialavfallese. Fylkesmannen arbeider for å få det til, der det ikkje er gjennomført.
- Når det gjeld spesialavfall frå produksjonsdelen til bedrifter, landbruk, helseinstitusjonar o.l. er ikkje desse aktørane med i Skvett'n systemet førebels. Spesialavfallssystemet kan vidareutviklast til å omfatte særskilte ordningar for føretak med mindre mengder spesialavfall. I dag kan dei ta del ved å kontakte innsamlar på køyre-ruta og såleis spare transportkostnader. Fylkesmannen vil arbeide for at desse skal få eit tilbod og bli kjent med tilbodet. Til dømes har kvar bedrift i Nord-Trøndelag fått tilsendt ein eigen brosjyre som omhandlar Skvett'n og korleis dei kan bruke systemet, samt at alle verneombuda i bedriftene er kontakta. Ein kan til dømes sende ut eigen brosjyre til landbruket for å informere om korleis landbruket kan bruke Skvett'n.
- Spørjeundersøking i enkelte kommunar eller i heile fylket om kva dei meiner om Skvett'n, kva dei veit om systemet, evt. praktiske forbetringar. Dette kan til dømes gjerast saman med NORSAS, evt. at eit av avfallsselskapa tek på seg oppgåva. Eit anna alternativ er at det blir innleigd eit firma til dette. Dette kan gi verdfull informasjon om evt. svikt i systemet, kor systemet fungerer, evt. kor små justeringar skal gjerast.

Hausten 1994 kjem NORSAS, saman med SFT og SI (Statens Informasjonstjenester) med ein informasjonskampanje om spesialavfall. Grappa meiner at dette bør utnyttast til nok ein oppfølgingskampanje.

Oppfølging bør og gå føre seg lokalt i kommunane, der kanskje dei ansvarlege for Skvett'n i kommunen bør lage informasjon til messer, gå ut til pressa med ulike mellomrom, delta aktivt i motiveringsarbeidet ut i kommunane osv.

Det vil bli halde eit møte i midten/siste halvdel av januar 1995 før avtalene med innsamlarane skal reforhandlast. Andre punkt som kan takast opp der er vidare informasjon ut til publikum og oppfølging av betjening på bensinstasjonar og butikkar der spesialavfallsmottaka er plasserte. Styringsgruppa kan fortsette som ei gruppe for diskusjon av avfallsspørsmål om dei ønskjer, ikkje nødvendigvis i regi av Fylkesmannen.

6. Konklusjon

Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal har vore ein prosess, som har gitt positive resultat, der samarbeidet innan og mellom områda har auka i løpet av prosessen. Inndeling av fylket i områder med ein områdekoordinator kvar har vore positivt. Områdekoordinatorane har vore opptatt av avfall generelt og kan vere initiativtakarar til å opprette eit forum også for andre avfallsspørsmål, som kildesortering og gjenvinning.

Vi har utnytta stordriftsfordelane og rabattane i ei felles innføring og løysing.

Lokal og regional fridom har vore eit stikkord under heile prosessen. Dette har ført til at alle kommunane ville delta og kunne delta utifrå sine føresetnader, i innføring av Skvett'n i fylket. Vi har likevel fått ei felles ramme rundt innsamlinga i Møre og Romsdal, noko som vi ser på som særskilt viktig og positivt.

No står det att å sjå om vi har nådd ut til publikum med budskapet, og om dei vil kvittere ved å levere frå seg sitt spesialavfall. Oppfølging må skje uansett. Kommunane må bygge inn informasjon om Skvett'n i sitt generelle arbeid med kildesortering og gjenvinning.

7. Litteraturliste

Prosjektrapport: Innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal, Tiltråding frå ei prosjektgruppe oppnemnt av fylkesmannen 26.01.1993. Dato: 03.06.1993

Prosjektrapport: Dette er "Nord-Trøndelagsmodellen", Skvett'n, 1990.

Forskrift om spesialavfall, vedtatt av Miljøverndepartementet 24. mai 1994

St.prp. nr. 1 (1992-93), for budsjetterminen 1993; Miljøverndepartementet

Vedlegg 1



FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Miljøvernavdelinga

Fylkeshuset, 6400 Molde Telefon: 71 25 80 00 Telefax: 71 25 85 10

NORSAS
Postboks 39
0216 Oslo

Dykkar/Deres ref.:

Vår ref.:
93/07376/433.62

Dato:
29.11.93

STATSBUDSJETTET 1993 KAP. 1441 POST 61 SØKNAD OM STATSTILSKOTT TIL INNØRING AV SKVETT'N I MØRE OG ROMSDAL

Vi viser til Dykkar brev av 02.03.1993 til fylkesmennene, til rapport om innføringa av Skvett'n i Møre og Romsdal, samt samtalar med I.Tandberg i NORSAS og B. Endre i SFT.

Samtlege av dei aktuelle kommunene/renovasjonsselskapa har søkt Fylkesmannen og fått løyve til etablering av dei einskilde aktuelle spesialavfallsmottaka (containermottak). Dei har oppretta driftsavtale med mottaksplassane (f.eks. bensinstasjonar).

Frå resultatet av behandlinga i kommunane/renovasjonsselskapa er det meldt inn til Fylkesmannen behov for investering i containerar, verneutstyr m.v., kurs for personell og i tillegg felles tiltak som informasjon m.v. slik det er oppsummert i vedlegg 1 og 2.

Totalt investeringsbehov blir etter dette kr. 4.295.871, fordelt med kr. 2.598.333 på containerar og verneutstyr, kr. 1.507.114 på felles materiell og ymse tiltak, samt kr. 190.425 til kursutgifter for personell.

Møre og Romsdal er eit fylke med spreidd befolkning bl.a. med mange fjordarmer og øyer. På grunn av dårlig kommunikasjon, vil behovet for fleire containerar vere tilstades, slik at ordninga for innsamling av spesialavfall når ut i grisgrendte strok. Dei fleste har såleis satsa på fleire små containerar, spreidd i distriktet framfor færre store plassert sentralt. Målsetninga til denne ordninga er å gi god tilgjenge for flest mulig. Fylkesmannen er samd i denne vurderinga.

Etter samtale med NORSAS har vi kome til at for alle containermottaka (f.eks. bensinstasjonar) vil eit 1. dagars kurs vere dekkjande, medan maksimum to frå kvar kommune/renovasjonsselskap bør ha eit 2. dagars kurs. Total kurspakke vil då utgjere kr. 190.425. Fylkesmannen går inn for denne modellen, då kommunane heldt seg innafor ei ramme på tre kurs for kvar (kr. 239.400), dette inkluderer dei som har kurs frå før (kr. 50.400).

Vi oppmoder om at ein ser på fylket under eitt når tilskota vert vurdert. Antall containerar vil variere frå kommune til kommune etter antall innbyggjarar og busetnadsmønster. Dette jamnar seg ut for fylket sett under eitt, samt at informasjonsutgiftene gir stordriftsfordelar. At den enkelte kommune vil ha ein godt utbygd ordning bør verdsettast.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Fylkesmannen søker med dette på vegne av dei deltakande kommunene og renovasjonsselskapa i Møre og Romsdal om statstilskott på til saman kr. 2.927.389 til innføring av Skvett'n i samsvar med det som er nemnt ovanfor.

Vi håper på snarleg behandling då ordninga skal settast igang frå 1.1.94.

Med helsing

Per Fredrik Brun (e.f.)
fylkesmiljøvernssjef

Kolbjørn Megård

Kopi m/vedlegg:

Kommunane og dei interkommunale renovasjonsselskapa i Møre og Romsdal
Vestnes Renovasjon A/S
SFT

6 vedlegg

Saksbehandlar: Prosjektleder Lisbeth Aune

Vedleggsliste:

1. Søknad om tilskott i Møre og Romsdal
2. Total utgiftsoversikt for Møre og Romsdal
3. Oversikt over fellesutgifter
4. Verneutstyr
5. Tingvoll kommune, grunnarbeid og overbygg
6. Spesifisert utgiftsoversikt for kvar kommune

**ETABLERING AV MOTTAKSANLEGG FOR SPESIALAVFALL
SØKNAD OM TILSKOTT I MØRE OG ROMSDAL**

Containerar

43 á 12.000 (2,1 m ³)	=	516.000
11 á 14.920 (3 m ³)	=	164.120
47 á 17.920 (4,5 m ³)	=	842.240
17 á 24.695 (8 m ³)	=	419.815
2 á 31.850 (12 m ³)	=	63.700
5 á 38.556 (8 m ³)	=	192.780
4 á 11.000	=	44.000
1 á 45.000	=	45.000
130	eksl. MVA	=2.287.655

Verneutstyr containerar

(43+11+47+4)= 105+1	106 á 1150,-	=	121.900
(17+ 2+ 5+1)= 25	25 á 2000,-	=	50.000
	eksl. MVA	=	171.900

Oversikt over søknadsgrunnlag:

Containerar,	=2.287.655
Frakt, containerar	= 46.778
Skilt til containerar, Kristiansund	= 4.000
Planering av område	= 92.000
ADR-sertifikat, SSR	= 4.240
Verneutstyr (vedlegg 4)	= 171.900
Plastposar	= 19.994
Utleiv. av esker (vedlegg 3)	= 500.000
<u>Informasjon (vedlegg 3)</u>	<u>= 978.880</u>
SUM, eksl. MVA	=4.105.447
Søknad om 2/3	=2.736.964

Kurs:

2 dagars kurs 28 á 2.100,-	=	58.800
1 dagars kurs á 135 á 975,-	=	131.625
SUM Kurs, søknad om	=	190.425

Søknad om tilsammen =2.736.964 + 190.425 = 2.927.389

Oversikt over fellesutgifter

Informasjon:

- 8 siders tabloid avis med alt stoff, bilder og trykking. Opplag 100.000, ein til kvar husstand. Det skal vere 6 variantar av sistesida og opplaget skal fordelast med nynorsk og bokmåltekst. Kr. 151.810
- 500 plakatar med miljøreglane. Opplaget fordelast på nynorsk og bokmål utgåve. Kr. 14.500
- 200 info-permar om kampanjen, ein til kvar kommune og ein til kvart containermottak. Opplaget fordelast på nynorsk og bokmål utgåve. Kr. 24.000
- 10.000 klistremerker (Tenk miljø - bruk Skvett'n). Kr. 21.000
- 119 skolepakker fra NORSAS. Ein til kvar ungdomsskole og ein til kvar kommune á 150,-. Kr. 17.850
- Annonsering budsjetert med kr. Kr. 100.000

Informasjonspakka totalt kr. Kr. 329.160

Spesialavfallsesker:

130.000 esker á kr. 4.94 + klisjeskift (Ålesund) kr. 7.500 Kr. 649.720
(30.000 esker fordelast på kommunane som lager)

SUM Informasjon Kr. 978.880

Utlevering av esker: 100.000 husstandar á kr 5,0 Kr. 500.000

VERNEUTSTYR:**Verneutstyr små containere
(2,1 m³, 3,0 m³, 4,5 m³):**

	Pris:
Vernebriller	45,-
Olje og syrebestandige hansker	31,5
Olje og syrebestandig forkle	102,-
Brannslukningsapparat 6kg ABE	480,-
Førstehjelps kuffert	393,5
<u>Øyespyleflaske 0,75 l</u>	<u>99,-</u>
SUM	1150,-

**Verneutstyr store containere
(8 m³, 12 m³):**

	Pris:
Vernebriller	45,-
Olje og syrebestandige hansker	31,5
Olje og syrebestandig forkle	102,-
Brannslukningsapparat 12 kg ABE	950,-
Førstehjelps kuffert	393,5
<u>Øyespyleflaske 0,75 l</u>	<u>99,-</u>
Vernehjelm	67,-
<u>Olje og syrebestandige støvler</u>	<u>312,-</u>
SUM	2000,-

Vedlegg 2



Fylkesmannen i Møre og Romsdal
MØRE OG ROMSDAL

**Statens
forurensningstilsyn**

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Miljøvernavdelingen
Fylkeshuset
6400 Molde

Postadresse: Pb. 8100 Dep, 0032 Oslo
Kontoradresse: Strømsveien 96
Telefon: 22 57 34 00 Telefax: 22 67 67 06

2.1.94
A ~~00000~~ ~~311233~~
93/07376 dok 10

kr. 433.62 | Sak.no. M-200/LAU

Deres ref..

Vår ref. (Bes oppgitt ved svar)
93/ 1401-26 BE
624.81/1

Dato 28 DES. 1993

**STATSBUDSJETTET 1993- KAP 1441 POST 61
TILSAGN OM TILSKUDD TIL ETABLERING AV KOMMUNAL
MOTTAKS- OG INNSAMLINGSORDNING FOR SPESIALAVFALL I
MØRE OG ROMSDAL**

Statens forurensningstilsyn (SFT) gir fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelingen tilsagn om tilskudd over statsbudsjettet kap. 1441 post 61 for 1993 på kr. 2.731.400 til etablering av kommunal mottaks- og innsamlingsordning for spesialavfall for alle kommunene i Møre og Romsdal fylke. Belastningsfullmakt følger vedlagt. Det tas forbehold om at fylkesmannen sørger for nødvendig kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Vi viser til søknad fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal, miljøvernavdelingen av 29.11.93 hvor det søkes om tilskudd på kr. 2.927.389 til etablering av mottaksordning for spesialavfall for alle kommunene i Møre og Romsdal. Kr. 2.927.389 utgjør 2/3 av investeringer til hver kommune og hele kursavgiften for inntil 14 personer pr. kommune for deltagelse i kurs som NORSAS vil arrangere vedrørende drift av mottaksordningen. Mottaksordningen vil omfatte både miljøstasjoner plassert ute på ulike steder i kommunen og utlevering av miljøesker til husholdningene. Fylkesmannen har beregnet tilskuddet ut fra 27 kommuner, 1 renovasjonsselskap og 2 renholdsverk i fylket.

Statens forurensningstilsyn (SFT) har i 1993 fått overført midler fra Miljøverndepartementet (MD) på kap.1441 post 61 i 1993. Midlene skal nyttes til å sikre videreføring av arbeidet med å bygge ut mottaks- og innsamlingsordninger for spesialavfall fra husholdninger og andre lokale kilder med små mengder i alle landets kommuner.

Det gis maksimalt 2/3 tilskudd av investeringen som også kan omfatte godkjente oppstartingskostnader. Dessuten gis tilskudd til nødvendig kurs avholdt av NORSAS.

Hovedmålsetningen for arbeidet med spesialavfall i Norge er formulert slik: *Fram mot år 2000 må forurensningsproblemene knyttet til spesialavfall reduseres til et nivå som ikke skader helse og miljø.*

Mottaks- og innsamlingssystemet for spesialavfall er under oppbygging og målsetningen er at det i løpet av 1993 skal være etablert et tilbud om innsamling/ mottak av spesialavfall for husholdninger og for andre med mindre mengder spesialavfall i alle landets kommuner.

Mange kommuner /interkommunale selskaper har allerede på frivillig basis etablert lokale mottaks- og innsamlingsordninger for spesialavfall. Det er i stor grad mindre kommuner som fortsatt ikke har et tilbud eller har et dårlig utbygget tilbud til de små avfallsbesitterne. I forslag til ny spesialavfallsforskrift foreslås innføring av formelt kommunalt ansvar for spesialavfall. Det innebærer at kommunene får en plikt til å etablere et tilstrekkelig tilbud for mottak/ innsamling av spesialavfall fra husholdninger samt fra virksomheter med begrenset mengde spesialavfall. Dette vil bidra til at det etableres effektive ordninger som gjør det mulig for svært mange avfallsbesittere (med begrensede mengder) å levere sitt spesialavfall til en kommunal ordning. Kommunene vil også være i stand til å drive en effektiv informasjon overfor husstander og mindre virksomheter. Det vil totalt sett kunne resultere i at innsamlingsgraden for spesialavfall vil øke betydelig.

Tilskuddsordningen i 1993 til etablering av kommunale mottaks- og innsamlingsordninger tar sikte på å motivere kommunene for å sette i gang arbeidet med innsamling og mottak av spesialavfall, samt å utvide eksisterende kommunale spesialavfallsordninger slik at de blir mer effektive.

Kommunene i Møre og Romsdal har i liten grad benyttet seg av tilskuddsordningen. Bare 6 av kommunene i fylket har søkt og fått tilskudd tidligere.

Søknaden fra fylkesmannen om tilskudd er sendt via NORSAS. NORSAS har anbefalt at det gis tilskudd til fylkesmannen på kr. 2.731.400 til etablering av miljøstasjoner, esker, informasjon, verneutstyr samt kurs. Tilskuddet utgjør 2/3 av det beregnede investeringsbeløpet på kr 4.105.447 i tillegg til og hele kursavgiften for inntil 14 personer pr. kommune for deltagelse i NORSAS-kurs.

Vi viser til NORSAS' vurdering på de enkelte kommunene.

SFT gir fylkesmannen Møre og Romsdal, miljøvernavdelingen tilsagn om tilskudd over statsbudsjettet kap. 1441 post 61 i 1993 med inntil kr. 2.731.400 slik NORSAS har anbefalt. Vedlagt følger belastningsfullmakt på kr. 2.731.400. Bruk av midlene skal rapporteres på eget skjema som ligger vedlagt.

Vedlegg 3

Prosjektleder Lisbet Aune

Dykkar ref.

Vår ref.

Dato: 25.03.94

STATUSRAPPORT FOR INNFORING AV SKVETT'N I NORDMØRSKOMMUNANE.

Kommunane: Aure, Tustna, Smøla, Kristiansund, Frei, Tingvoll, Sunndal, Rindal, Halså og Surnadal.

Generelt har innføringa av Skvett'n-ordninga for Nordmørskommunane gått greitt. På grunn av at regionen består av såvidt mange kommunar har det til tider vore vanskeleg å nå ut til kommunane med nok informasjon.

Vil her kort kommentere dei enkelte fasene:

Driftsavtalar og løyve:

Her var enkelte av kommunane seine med å skaffe avtalar med firma som kunne stå for drifta av mottaksstasjonane og derved få det formelle løyve til drifta. Alle kommunar har no ordna dette.

Utplassering av containerar:

Etter noko forsinkingar er no containerane levert til alle kommunane i samsvar med bestillingane.

Mi erfaring frå eigen kommune er at dei som er driftsansvarleg for stasjonane må følgast opp med informasjonar, rettleiing og hjelp til å rettleia publikum.

Verneutstyr manglar foreløpig i mange stasjonar.

Utlevering av info-materiell og pappesker.

Her var det ein god del rot i samband med leveringa, blant anna feilsendingar og feil i avisene. Vi ventar fortsatt på ei brosjyre som er utlova frå Trio Media. Utdeling til husstandane ved bruk av idrettslaga har gått greitt.

Organisering av innsamling.

Med bakgrunn i ein enkel tilbudsførespurnad vart det innhenta pris på innhenting av avfall frå containerane. Fem firma ga pris på arbeidet og det er no inngått avtale med firma Veglo Miljøservice A/S i Stjørdal ut ifrå at dette firma hadde den lågaste prisen. Første tømmerunde vil skje i april og det er lagt opp til månadleg tømning.

Vidare oppfølging.

Det gjenstår ein del arbeid med økonomiske avklaringar, fakturering og tilskottsfordeling.

Den viktigaste delen er fortsatt informasjon til publikum. For å få ordninga effektiv trengst fortsatt fleire rundar med informasjon.



Inge Skogheim
områdekoordinator Nordmøre

FYLKESMANNEN I
MØRE OG ROMSDAL

A 00000 25.05.94 4



**Romsdalshalvøya
Interkommunale
Renovasjonsselskap**

RÅDHUSET 6400 MOLDE
TLF.: (072) 19 200
BANKGIRO: 9650.09.60253

Fylkesmannens miljøvernavdeling v/Lisbeth Aune
Fylkeshusa

6400 MOLDE

Reg.nr/j.nr.:
93.009345,03016

Arkiv:
M56.M61.&13

Saksbehandler:
Berit Øren Holo

Molde:
24.05.94

**INNFØRING AV "SKVETT'N" I MØRE OG ROMSDAL
SYNSPUNKT FRA ROMSDALSREGIONEN.**

For å lykkes med et samarbeide i hele fylket, var det viktig at Fylkesmannens Miljøvern avdeling tok initiativet og trakk prosjektet i gang. De koordinerte skrivingen av prosjektrapporten, og holdt hele tiden alle kommunene i fylket orientert.

Felles innkjøp av containere, esker og informasjonspakke gav en økonomisk gevinst for de enkelte kommunene. Ved å velge like containere med felles skilting kan forbrukerne lettere kjenne dem igjen. I Romsdalsregionen valgte alle kommunene lik containertype.

Samarbeidet med NORSAS følte litt problematisk i forhold til søknaden om støtte til containere. Problemet oppsto når vi bestilte utstyr uten at søknadene på støttemidler var ferdig behandlet. Vi følte at NORSAS hadde gitt klare signaler om at støtte ville bli gitt til ønsket antall containere. Heldigvis for Romsdalsregionen var leverandøren villig til å kansellere bestillingen på de containerne vi ikke fikk støtte til.

Det ble umiddelbart sendt ny søknad fra to av kommunene i regionen på et justert antall nye containere. Søknaden ble sendt i desember 1993. I april 1994 har vi ennå ikke fått svar på om søknaden er mottatt.

Kursene som NORSAS har holdt for de som skal betjene spesialavfallsmottakene ble greit arrangert. Tilbakemeldingene fra deltagerne har vært positive.

Den felles informasjonen som skulle ut til husstandene var en viktig del av det felles arbeidet. Gruppen burde kanskje startet arbeidet med informasjonspakken på et tidligere tidspunkt. Jeg følte det ble litt tidsnød på denne "biten", men produktet ble akseptabelt til slutt.

Når det gjelder innsamlingen arbeidet kommunene i Romsdalsregionen felles om en løsning. Resultatet ble at RIR sine 7

Kontoradresse:	Postadresse:	Telefon:	Telefax:	Bank:
Rådhuset	Postboks 53	71 21 92 00	Rådhuset	Bankgiro: 9650.0584367
6400 MOLDE	6400 MOLDE			

AVERØY EIDE FRÆNA GJEMNES MIDSUND MOLDE NESSET



kommuner samt Rauma endte opp med et felles opplegg. Sandøy kommune er også med, men p.g.a. beliggenheten har den en egen ordning, men med samme innsamler. Aukra kommune ville ha en annen hentefrekvens, og har derfor trukket seg fra samarbeidet om innsamlingen. Vestnes har hele tiden hatt sitt eget opplegg, og har bare samarbeidet om den felles informasjonspakken.

Fylket ble delt inn i 6 områder. Innen Romsdalsregionen har samarbeidet med SKVETT'N gjort det lettere også å samarbeide på andre områder innen avfallsbehandling.

P.g.a. samarbeidet i regionen ser vi også en mulighet til å utvikle systemet på sikt. Vi ønsker blant annet å arbeide fram et tilbud til tannlegekontor, leger og veterinærer. Her er det i tillegg til spesialavfall også snakk om risikoavfall og medisinrester.

Berit Øren Holo
områdekoordinator Romsdalsregionen



ÅLESUNDREGIONENS UTVIKLINGSKONTOR

GISKE - HARAM - SKODJE - SULA - ØRSKOG - ÅLESUND

Prosjektleder Lisbeth Aune

Ålesund 24.3.1994

INNFØRING AV SKVETT'N I MØRE OG ROMSDAL SYNSPUNKT OG ERFARINGER FRA ÅLESUNDREGIONENS UTVIKLINGSKONTOR

Forholdet mellom Utviklingskontoret og kommunene

Ålesundregionens Utviklingskontor har representert kommunene Giske, Haram, Skodje, Sula, Ørskog og Ålesund i arbeidet med innføring av Skvett'n i Møre og Romsdal.

I det innledende prosjektarbeidet var regionen representert både ved undertegnede og avd.ing Sveinung Valderhaug fra Giske kommune, der det alt var arbeidet en tid med et innsamlingsystem.

I gjennomføringsdelen har Utviklingskontoret hatt en områdekoordinatorfunksjon for kommunene i Ålesundregionen. Rollefordelingen har vært slik at kommunene hver for seg tok seg av alt det praktiske innenfor sin kommune, mens Utviklingskontoret hadde et ansvar for kontakten mot prosjektgruppen og en samordningsfunksjon for felles tiltak innen regionen. I alle hovedtrekk har dette fungert godt, rent bortsett fra at det i et slikt opplegg lett må gås flere runder mellom partene før enighet om tiltakene oppnås. Slik ville større myndighet tillagt områdekoordinatoren både for innføringen og den senere driften av systemet gjort arbeidet mer effektivt. På den annen side ville da områdekoordinatoren måtte vært en annen enn undertegnede, fortrinnsvis en fra en av kommunene som daglig hadde et arbeide innenfor avfallssektoren. Alt i alt er hovedinntrykket at innføringen har gått greit når en bare har tatt den tid som har vært nødvendig til å drøfte de enkeltsakene som det fra tid til annen kan ha vært ulike synspunkt om.

Prosessen innen Ålesundregionen

De største slagene om innføringen av Skvett'n i Ålesundregionen sto på det tidspunktet kommunene skulle ta stilling til prosjektgruppens / Fylkesmannens tilbud om deltakelse. Det var da mange synspunkt representert som avvek fra det opplegget som ble presentert, bl.a. også på systemet som sådant. Mange mente (og mener fortsatt) at systemet var for omfattende. Det meste av avfallet som kom inn ville pr. definisjon ikke være spesialavfall, og kunne derfor fortsatt gå i husholdningsavfallet til forbrenning på Grautneset. Etter noe drøfting fant en likevel til slutt fram til en løsning som alle kunne samle seg om. Hovedpoenget her var at Utviklingskontoret gikk inn som områdekoordinator uten den myndighet og det driftsansvaret som i utgangspunktet vart tenkt lagt til denne funksjonen. Kommunene ville gå sammen om innkjøp av containere og informasjon samt inngå fellesavtale om innsamlingsdelen, men ellers stå for arbeidet med innføring av ordningen i egen kommune. Et vesentlig poeng var at det innen regionen ikke skulle være noe sentralt mottakssted drevet av kommunene / områdekoordinatoren for sortering og deklarerer av innsamlet avfall. Kommunene ønsket at dette helt ut ble en oppgave for innsamleren.

Fra det tidspunkt at opplegget innen regionen var avklart, har arbeidet ellers gått greit. Unntaket har vært den uheldige omstendighet at undertegnede fikk endel sykdomsfarvær i perioden. Dette

førte til at prosjektlederen nok fikk en del flere oppgaver og forespørsler som ellers burde vært ordnet regionalt.

De enkelte elementer i opplegget / gjennomføringen

Om de enkelte elementer i systemet kan en gi følgende oppsummering:

- **Mottakscontainerne:**
Kommunene har valgt ulike typer. Faktisk er alle valgbare hovedtyper representert i regionen. Årsakene er geografien som dels tilsier mange utplasseringssteder med lite omland, dels at enkelte kommuner er små og geografisk homogene og derved kan klare seg med ett eller få mottak. Vi kan ikke se at dette har noen negativ betydning. Utplasseringen har ellers gått greit og i.h.t. avtale.
- **Innsamlingseskene:**
Kommunene fikk eskene som forutsatt transportert til sine lokale lager. Utdelingen er gjennomført i alle kommunene, dels ved hjelp av renovatørene i kommunen, men hovedsakelig ellers av idrettslag, musikkorps o.l. Vi har ikke tilbakemeldinger om at dette ikke har fungert som forutsatt. Den eneste innvendingen en kan ha til selve utdelingen, kan være at det ble mest en "utdeling" og i liten grad en samtidig informasjon om hvorfor esken ble utdelt og hvordan den var tenkt brukt.
- **Informasjonsdelen:**
Informasjonsavisene og øvrig informasjonsmaterieell ble mottatt etter forutsetningen. Avisene ble delt ut sammen med eskene. Inntrykket er at avisene er godt mottatt og gir en god informasjon omkring temaet spesialavfall og om innsamlingssystemet. Faren er at de forsvinner i en eller annen papirinsamling, og ikke blir tatt vare på. Slik sett blir det derfor viktig å fortsette informasjonsarbeidet, og særlig som en påminnelse noe tid etter at den første bølgen har lagt seg.
Utviklingskontoret mottok også pressemelding som Trio Media utarbeidet, og sendte denne sammen med informasjonsavisen til alle aviser innen regionen samt NRK og Radio 1 (Ålesund). Det er ikke registrert noen særlig bruk av dette materialet. Det er heller ikke mottatt noen forespørsler fra noen av de som fikk materialet tilsendt. Det har imidlertid vært en viss omtale av systemet som sådann både i Sunnmørsposten og ifølge tilbakemeldinger, også i enkelte lokalaviser. Dette skapte først og fremst oppmerksomhet omkring selve utdelingen av esker etterhvert som dette fant sted rundt om i kommunene. Det er noe mer uklart hvilken informasjonen om systemet som sådann (hvorfor og hvordan) som kom ut i media. Bortsett fra selve informasjonsmaterialet som har vært godt, synes det derfor klart at selve informasjonsarbeidet samlet sett kunne vært utført bedre og mer aktivt i vår region.
- **Avtale om felles innsamling:**
Kommunene har sendt ut samlet tilbudsforespørsel til de tre innsamlerne i vårt nærområde. Tilbudene var ønsket i to alternativ, ett som fast pris på alt arbeide med innsamling, sortering, deklarerer og videre transport til deponi, destruksjon m.v, og ett som satte en fast pris på innsamlingsdelen og en mengdebasert pris for behandlingsdelen. Det kom inn fullstendige tilbud bare på fastprisalternativet. Etterhvert ble det hentet inn også kostnadstall som gjorde det mulig å vurdere det andre alternativet, men usikkerhet om mengder m.v. både hos innsamlere og kommuner førte til valg av laveste tilbyder (Miljørens A/S) etter fastprisalternativet for et prøveår. Dette året er ment nyttet til å samle erfaringer. Avtalen omfatter imidlertid bare Haram, Sula, Ørskog og Ålesund. Skodje var bundet gjennom inngått avtale ut 1994 og Giske ville forlenge sin avtale til å gjelde også dette prøveåret. Begge disse kommunene har avtaler med Brødr. Haugen.

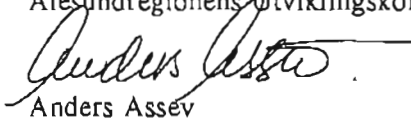
Oppsummering

Som redegjort for har det vært tema som underveis i gjennomføringen har vært gjenstand for et visst arbeide, men i all hovedsak føler vi at vi er kommet godt gjennom oppgaven. Det har særlig vært nødvendig med tilpasninger i organiseringen innen vår region, men dette vil ikke gå ut over systemet som sådann. Fra flere av kommunene er det sågar gitt uttrykk for at opplegget har vært godt organisert og at dette har vært en god hjelp for kommunene når de likevel måtte innføre et opplegg for innamling av spesialavfall.

I fortsettelsen vil det bli nødvendig med oppfølging. Prosjektgruppen bør derfor bestå både for å sikre Skvett'n som innsamlingsordning, men også for å ivareta det nettverket som er skapt og det samarbeidet som er etablert både med sikte på en oppdatering av kunnskap og som et forum til å drøfte også andre oppgaver innenfor avfallsproblematikken i fylket.

Med hilsen

Ålesundregionens utviklingskontor



Anders Assev

Stranda Kommune,
Teknisk Etat,
6200 Stranda.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal,
Miljøavdelinga v/ Lisbet Aune
Fylkeshuset,
6400 Molde.

EVALUERING AV " SKVETTEN ".

Hausten 1993 tok Fylkesmannen i Møre og Romsdal initiativ til å få igang innsamling av spesialavfall i Møre og Romsdal.

I brev av 05.10.93 er det utpeika regionar og områdekoordinatorar for heile fylket. Områdekoordinatorane skulle forta den vidare informasjon/bestilling/kontroll/igangsetting av dei kommunane som er i området.

Fylkesmannen i M. og R. ansatte prosjektkoordinator for prosjektet omlag samstundes. Denne skulle koordinere heile prosjektet, og styre heile prosessen.

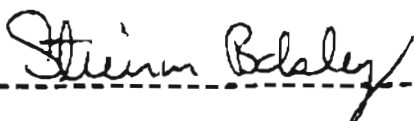
I utgangspunktet synes ein at det er positivt at fylkesmannen tok initiativ til dette tiltaket. Ein synes og at opplegget for gjennomføring har fungert tilfredsstillande. Det med områdekoordinatorar har og fungert bra. Der er nok litt forskjell på dei område som har interkommunale renovasjonsselskap og på dei område der koordinatorane skal samordne fleire kommunar. Det vil i dei sistnevnte område vere ein del arbeid belagt med dette arbeidet.

Samarbeidet med prosjektkoordinatoren på fylket har gått svært greit. Det har vore vist stor interesse for arbeidet, og nedlagt mykje arbeid i prosjektet. Det har og vore innhenta dei opplysningar som det har blitt spurt om, enten lokalt eller frå andre hald og dette har blitt meddelt dei andre i gruppa.

Det har ikkje alltid vore like lett å samle ei slik gruppe, men avstandar og andre gjeremål er ikkje lett å tilpasse.

Totalt sett må ein seie seg nøgd med gjennomføringa.
Ein synes at opplegget frå fylket med prosjektkoordinator har
fungert godt, og kan anbefale denne løysing dersom liknande
prosjekt skal gjennomførast seinare.

6200 Stranda, den 08.06.94



Steinar Belsby

Områdekoordinator
Indre Storfjord.

Innføring av "Skvett'n" i Møre og Romsdal.

Av Peder Arne Almedal,
områdekoordinator SSR-området

Søre Sunnmøre Reinhaldsverk hadde vedteke å setje i gong innsamling av spesialavfall frå hushaldningane i februar 1992. Det var arbeidd ordningar også tidlegare, mellom anna med gjennomføring av "aksjon Miljøbil" i 1991.

Vi var komne så langt at ordninga var vedteke, tilskotsstilsagn og samarbeidsavtalar forelå, og containerar var bestilt. Det oppsto imidlertid ugreie mellom containerleverandøren og oss som gjorde at bestillinga var kansellert. Dette skjedde samstundes som fylkesmannen to initiativ til eit samarbeid om innføring av "Skvett'n" i heile fylket. Styret valde å vere med fordi vi såg at det kunne liggje økonomiske fordelar i så store innkjøp.

Dette førte til at igongsetjing av spesialavfallsinnsamling i vårt område vart utsett i eitt år.

Arbeidet i gruppa har foregått i ca 10 møter på Molde der det har gått med ein arbeidsdag for kvart møte. Samarbeidet i gruppa har vore godt. Ein må spørje seg om tids- og pengeforbruket ville vore mindre om vi hadde halde fram der vi var ved igongsetjing av fellesarbeidet.

Vi skal ikkje sjå bort frå at det samarbeidsforum som vart etablert i styringsgruppa vil vere fruktbart også på litt sikt og for renovasjonen i fylket generelt.

I dag er det etablert ei ordning som i store trekk samsvarar med dei vedtak som SSR styret gjorde i februar 1992. Eg understrekar at informasjonsarbeidet nok vart mykje betre og mykje dyrare enn kva SSR først hadde lagt opp til.

Det er plassert ut 5 containerar på 12 kbm som er produsert av Hareid Skipsservice på Hareid. Containerane har bra standard, og vi er godt fornøgde med leveransen. I Sande har ein valt 3 mindre containerar frå Re-Sort A/S. Alle containerane er godt egna til formålet.

SSR er blitt tillagt eit koordinatoransvar også for Sande og Vanylven. Systemet i desse kommunane er utbygt i samsvar med signal frå dei tekniske sjefane.

Reinholdsverket har skrivne avtalar med 8 bensinutsal om mottak av spesialavfall. Deira arbeid er stort sett avgrensa til utdeling av nøklar. Elles er det sjølvbetjente stasjonar.

Frå stasjonane hentar SSR sine faste tilsette det minst kompliserte avfallet, slik som måling, spillolje og bilbatteri. Andre kategoriar har det ikkje vorte levert noko særleg av, men opplegget er at viss vi får inn andre typar vert Vest Miljø engasjert til transport. Alt avfallet vert deklarerert og eventuelt omemballert av Vest Miljø. Reinholdsverket satsar på å transportere innanfor ADR-reglane. Vi har tilsette med ADR-sertifikat.

Det er henta ut avfall frå fulle containerar fleire gonger allereie, og det tykkjest klart at mengdene med innsamla spesialavfall er auka mykje. Ved gjennomgong av avfallet, kan det sjå ut som at ein god del stammar frå bedrifter. Her har vi eit informasjonsproblem som må følgjast opp.

Den utdelte informasjonen består som elles i fylket av

informasjonsavis og "skvett'n-eske". Til utdelinga vart lokale idrettslag engasjerte, og arbeidet er utført over heile området. Det vart avtalt ein flat pris på kr 3,50 pr abonnent. Det er ikkje kome særlege tilbakemeldingar på arbeidet, men det er observert ein del esker i returpapirsystemet.

Grunna andre gjeremål som hastar meir, står det att ein del arbeid før ordninga er komplett. Nå i første omgong har det vore satsa sterkt på å få ordninga operativ. Så lyt alle detaljane kome etter kvart.

Det har vore hevda frå underteikna at gruppa som har vore i arbeid bør halde fram som eit forum for avfallshandtering i Møre og Romsdal. Ein tenkjer seg at forumet kan utveksle idear, og eventuelt vere pådrivarar for å finne løysingar innanfor kjeldesortering av ulike avfallsfraksjonar. Eit slikt forum ville kunne formidle erfaringar frå prøveprosjekt og på anna måte medvirke til ei betre og meir kostnadseffektiv avfallshandtering i heile fylket.

Miljøvernavdelinga i M&R
v/ Lisbeth Aune

fax: 71 25 85 10

Hovdebygda 300594

INNFØRINGA AV SKVETT`n I VOLDA OG ØRSTA

Driftsleiar i Volda Ørsta Reinhaldsverk har teke del i arbeidsgruppa som fylkesmannen oppnemnde for å vurdere innsamlingsmetode for miljøfarleg avfall i vårt fylke.

Arbeidet i gruppa har vart omlag i eitt år, og møta vart halde på Molde. Dette har medført svært mykje reisetid fram og attende, og ein spør seg i ettertid om denne tida kunne nyttast betre.

Når det er nemnt så er det positivt å kunne arbeide i gruppe, og få nytte seg av erfaringar andre kommunar har gjort. Ein ser og at felles innkjøp har ført til gunstige prisar på konteinrar o.l.

Sjølve ordninga med Skvett`n tok til å fungere i mars månad i Volda og Ørsta. Det er for tidleg å kome med tilbakemelding om korleis ordninga fungerer, men alle abonnentane våre har no eit tilbod til å levere denne type avfall i sitt nærmiljø. VØR har plasert ut 15 konteinrar i hovudsak knytt til bemsinutsalga i kommunene.

Vi vonar at tiltaka skal vere med å halde kommunene våre fri for unødig ureining, og eg vil nytte høve til å takke dei andre deltakarane i gruppa for godt og trivleg samarbeid.

For Volda Ørsta Reinhaldsverk

Kjetil Årøen
driftsleiar



**VOLDA ØRSTA
REINHOLD**

Volda/Ørsta Reinhaldsverk

Vedlegg 4

TEMA:

**Innsamling av
spesialavfall**

miljøINFORMASJON

Utgitt av kommunane i
Møre og Romsdal – Januar 1994

Hei! Eg heiter Skvett'n. Merk deg namnet og figuren min med ein gang. I tida som kjem skal du og eg samarbeide.

Eg er interessert i at du skal kunne kvitte deg med miljøfarleg avfall, eller såkalla spesialavfall, på ein enkel og forsvarleg måte. I første omgang vil du få utlevert Skvett'n spesialavfalleske for mellombels lagring av spesialavfallet. Denne eska skal du så levere til mottaka for spesialavfall, som er plasserte om lag 120 stader i fylket vårt.

På siste side i denne avisa finn du ei oversikt over kva mottak som er plasserte i nærleiken av der du bur. Bak dette opplegget står alle kommunane i Møre og Romsdal i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling.

Inne i avisa får du mellom anna vite meir om kva spesialavfall er, korleis du kan gå fram for å levere det frå deg, og at det ofte finst alternativer til produkt som inneheld spesialavfall.



SKVETT'N

— for naturen si skuld

Kva er spesialavfall?

Det enklaste svaret på spørsmålet er at spesialavfall er avfall som ikkje kan blandast saman med vanleg forbruksavfall, fordi det er ekstra farleg, og kan føre til skade på natur, menneske og dyr. Populært kan vi og seie at spesialavfall er miljøfarleg avfall. Ser vi vekk frå det bedriftene sjølve handsamar, må vi i Noreg kvart år ta hand om vel

110.000 tonn spesialavfall. I 1992 vart 85.000 tonn samla inn og handsame på ein forsvarleg måte. Resten - det vil seie om lag 25.000 tonn - av dette avfallet "forsvinn". Mykje av det finn vi på kommunale fyllingar, i kloakken eller i naturen elles. Dermed gir vi frå oss problemet til komande generasjonar. Målet må vere å levere tilbake den naturen vi har

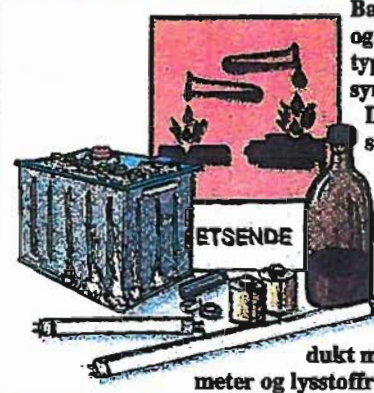
lånt i god stand til etterkomarane våre. Det gjer vi mellom anna ved å ta vare på den aukande avfallsmengda. Statens forureiningsstilsyn (SFT) har delt inn spesialavfallet i mange forskjellige grupper. Ikkje alle gruppene er like interessante for oss vanlege forbrukarar. Vi skal sjå litt nærare på dei vanlegaste typene spesialavfall.



All olje og oljeprodukt er ei av dei viktigaste gruppene spesialavfall. Det gjeld spillolje, motorolje og andre typer olje-haldige stoff. Det er ikkje berre den vesle skvetten som vert att på oljekanna du må hugse. Minst like viktig er den oljen du tappar av bilen eller andre motoriserte køyretøy.



Løysmiddel, all maling, lakk, lim, beis, bunnstoff til båt og trykkfarge er andre viktige produkt som inneheld eller danner spesialavfall. White-spirit, tynningsvæske og restar av maling samt lakkfjernarar hamnar lett i søpla eller utslagsvasken. Men dette skal handsamast som spesialavfall - med unntak av små mengder som har storkna/herdna.



Batteri som kan ladast opp og batteri av knappcelle-typen er merka med retur-symbol (pilar i trekant). Det betyr at dei skal samlast inn fordi dei inneheld kadmiium og/eller kvikksølv over toleransegrensene. Bilbatteri inneheld bly og syreskvettar som ikkje må kome på avvegar. Andre produkt med kvikksølv er termometer og lysstoffrør.



Plantevernmiddel og middel nytta mot skadedyr skal handsamast som spesialavfall. Ofte kan det verte att restar av desse produkta. Gjer det til ein god regel at du held desse vekk frå det vanlege avfallet, og lever del som spesialavfall.



Ei anna gruppe kan vi kalle reingjerings- og vedlike-haldsmiddel. I denne gruppa finn du mellom anna flekkfjernar, toalettrens, pussemiddel, rustfjernar, motorrens, lås-spray, billakk og soppmiddel. Dessutan alle typar løysmiddel som vert brukt til reingjering.



Under fellesnemnaren hobbykjemikaljar finn vi mellom anna fotovæske, kontaktlim, korrekturlakk, neglelakk osv. Dette er og middel som inneheld miljøfarlege stoff, og som du difor må handsame som spesialavfall. Uansett om det er små mengder, gjer dei skade i naturen.

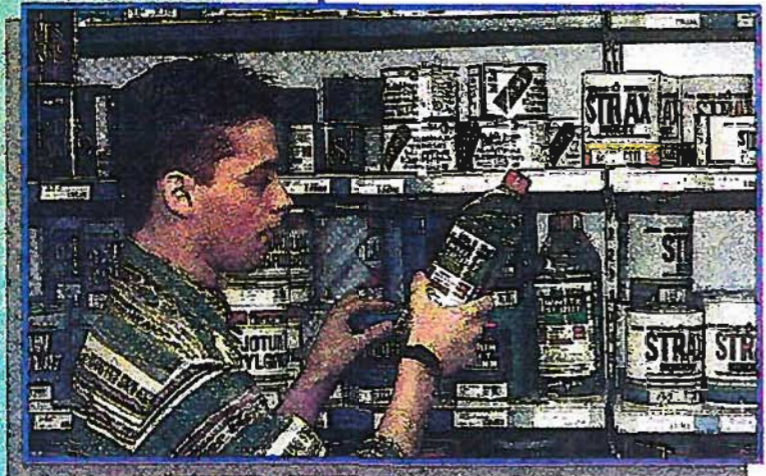
SJÅ NØYE PÅ ETIKETTEN!

Emballasjen på dei stoffa du bruker, gir beskjed om faregraden. Står det **GIFTIG**, **ETSSENDE**, **KAUSTISK**, **FLYKTTIG**, **BRANNFARLIG**, **SELV-ANTENNENDE**, **HELSEFARE** eller

ADVARSEL, er det store sjansar for at dei dreier seg om stoff som inneheld spesialavfall. Sjå difor nøye på etiketten!

Når du handlar

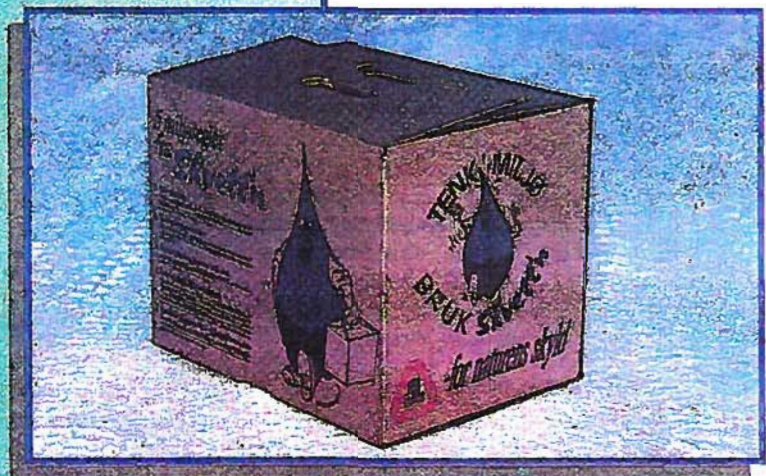
Når du skal handle produkt som du veit eller har mistanke om er miljøfarlege, bør du vere merksam på fleire ting. Det viktigaste er å kjøpe miljøvenlege produkt. Dette er delvis merka med positiv miljømerking. Du kan og etterlyse miljøvenlege alternativ i butikken. Dersom du må kjøpe produkt som gir spesialavfall, hugs å ta vare på originalemballasjen. Han gir informasjon om korleis stoffa skal handsamast vidare.



Når du handlar, er det viktig å sjå etter miljøvenlege produkt. Hugs å ta vare på originalemballasjen.

Når du lagrar

Svært ofte vil det verte att større eller mindre restar av maling, lakk, løysemiddel eller anna miljøfarleg avfall når du er ferdig med "jobben". Det er viktig at du då finn ein forsvarleg lagringsplass for restane. Hugs at del ymse stoffa skal lagrast i tett emballasje som er merka med kva del inneheld - og for all del - lagre avfallet ditt slik at barn ikkje har tilgong til stoffa.



Ei slik eske vil alle husstandar i Møre og Romsdal få. Her skal du lagre spesialavfallet til du leverer det på mottaket.

Når du leverer

Alle husstandar i Møre og Romsdal får utdelt si spesialavfalleeske. Det er i denne "lokalstasjonen" du skal lagre spesialavfallet før du leverer det til mottaket. Anna spesialavfall enn du får plass til i eska, kan du verte kvitt ved å ta kontakt med ein av spesialavfalloperatorane som er omtalt nedst på side 6 i denne avisa. Teknisk etat eller reinhaldsverket i kommunen din kan og gi råd om korleis du skal gå fram dersom du er i tvil.

Eigne mottak for spesialavfall er utplasserte fleire stader i alle kommunar i Møre og Romsdal. På utsida av spesialavfalleeska er det gitt opplysningar om kva du kan ha i henne.



Når du har fylt opp spesialavfalleeska, er mottaket neste stopp.

Saman om eit betre miljø!

Dersom du berre spekulerte på det det betyr for naturen, er det ikkje nok. Du må ta vare på miljøet ditt, og det betyr at du må ta vare på miljøet vårt.

Tilfeldig har nok store delar av spesialvassmiljøet i naturen blitt øydelagt. Det er berre i sjeldne tilfelle som det er framleive. For å sikre framtidig miljø, er det viktig at vi alle tar ansvar for miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

RSB er på å endre
 Avtalen mellom oss og RSB er viktig. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

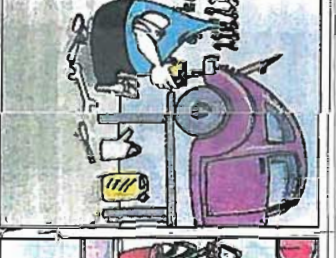
Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.



Måke kjør store mengder spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



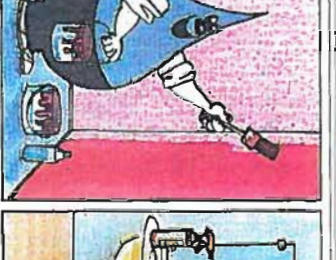
Næro gong skal og du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



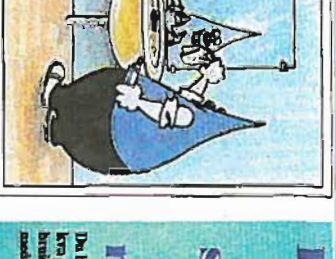
Motorykk er et produkt som spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Mange planter og dyr i naturen er avhengig av spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Næro av miljøet, luft og lys er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Raske av miljøet, luft og lys er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.

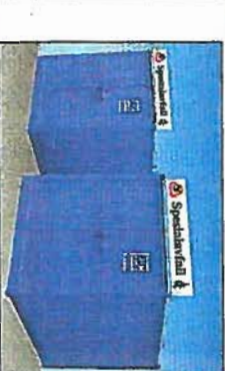
Du kan ikke lure naturen



Det er viktig at vi alle tar ansvar for miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.



Det er viktig at vi alle tar ansvar for miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.



Det er viktig at vi alle tar ansvar for miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Kva krav set du til retninga i naturen?
 Tenker du på at det tar lang tid å bryte ned stoff som løsebleie spesialvassmiljøet? Godt opplegg til sortering er et viktig bidrag til sunnare miljø.

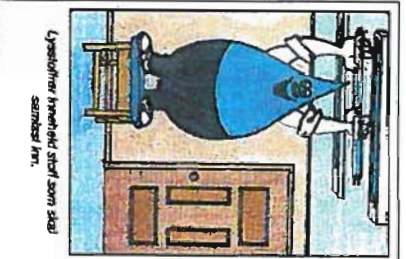
Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

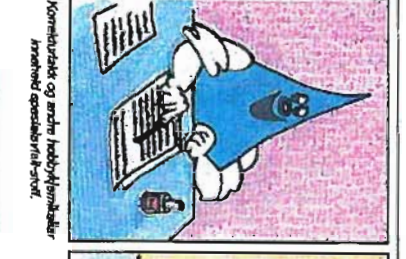
Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet
 Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.



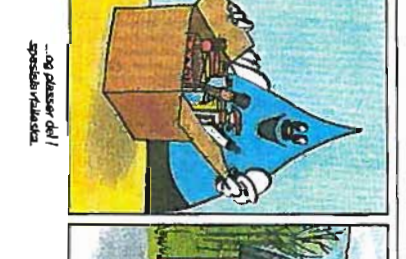
Lysstoff er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



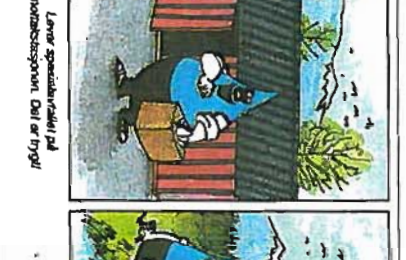
Komplekse og andre miljøproblemer er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Ta vare på naturen av miljøet, luft og lys er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Lære spesialvassmiljøet på miljøet, luft og lys er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt.



Hjelp miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Korleis vert spesialavfall merka?

Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

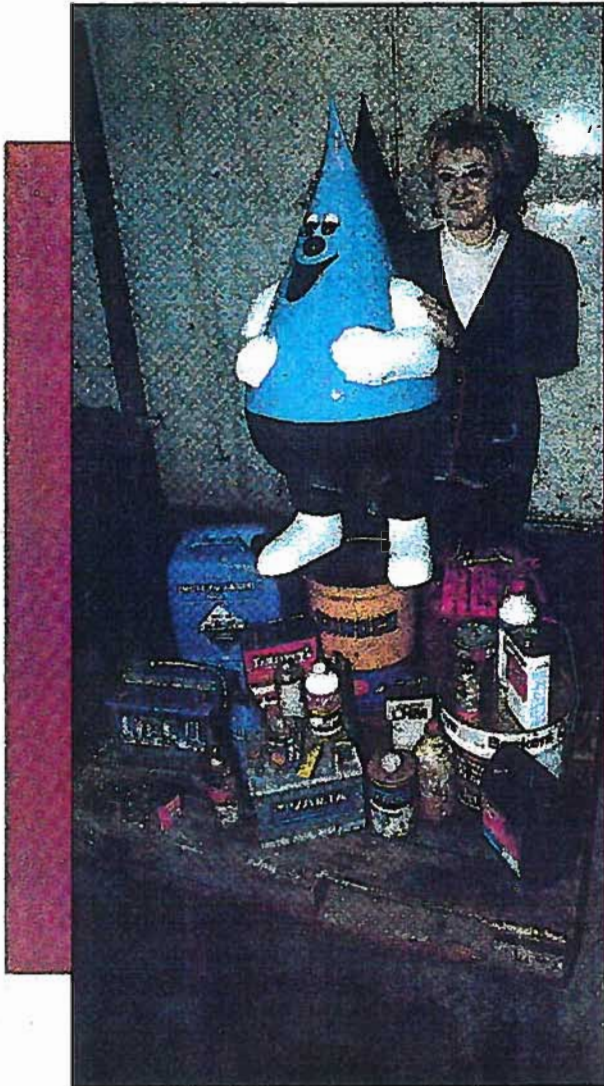
Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Spesialvassmiljøet er viktig for spesialvassmiljøet, men du kan hjelpe ved å ta vare på miljøet vårt. Det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt, og det betyr at vi må ta vare på miljøet vårt.

Kvar vert det av spesialavfallet?



Prosjektleiar Lisbeth Anne meiner at spesialavfallet som skal samlast inn frå hushaldningane i Møre og Romsdal får ei miljømessig forsvarleg vidarebehandling.

Kva skjer egentleg med spesialavfallet som menigmann plasserer i mottaka for spesialavfall? Harmar det på fyltinga ein eller annan stad? Får det ei miljømessig forsvarleg handsaming?

Vi lar Lisbeth Anne, prosjektleiar for Skvett'n i Møre og Romsdal, greie ut om kva som skjer med innhaldet i spesialavfalleakene:

- Alle mottaka for spesialavfall i Møre og Romsdal vil bli tørnde regelmessig. Avfallet vert benta i spesielt utrusta bilar som bringer spesialavfallet til mellomlagring i fylket. Der vert dei forskjellige avfalltypene sorterte og emballerte.

Spilloffen vert i hovudsak frakta til industribedrifter der han kan tenestegjere som energikjelde i staden for tungolje.

Bilbatteri vert sende til Sverige der noko vert endeleg destruert og noko gjenvunne.

Tynningvæsker, malingrestar og

løysemiddel vert frakta til Dentor i Larvik der dei vert preparerte slik at dei inngår som energigrumlag i sementproduksjonen hos Norcem. Tørt og fast organisk avfall tar RENOR på Aurskog band om. Her dreier det seg om små mengder avfall som det i liten grad finst destruksjonsanlegg for her til lands førebela. Derte avfallet vert eksportert til land som har skikkelege destruksjonsanlegg for til dømes tungmetallhaldig avfall.

- Spesialavfalloperatørane i Møre og Romsdal skal med andre ord ikkje sitje att med noko av det som vert samla inn frå hushaldningane, strekar Lisbeth Anne under, og ber publikum legge merke til at spesialavfallet ikkje er rette staden for avfall som kan representere smittefare, eksplosjonsfare eller som kan ta fyr.

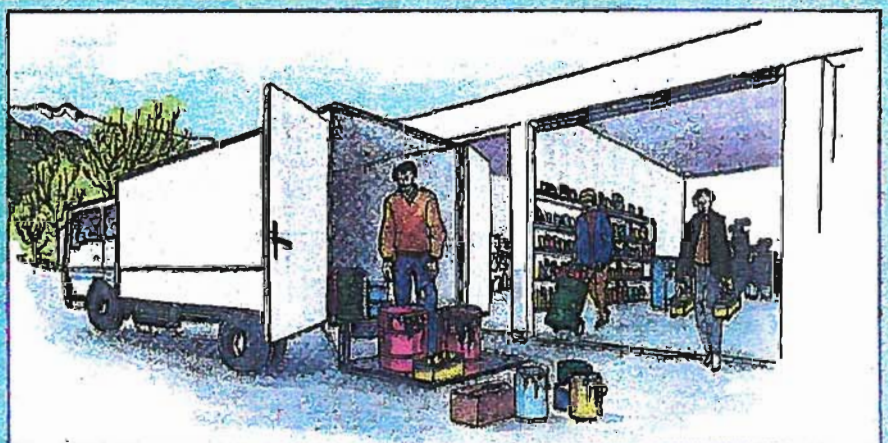
Har du slikt avfall som du ønsker å verte kvitt, ta kontakt med teknisk etat eller reinhaldsverket i den kommunen du bor eller direkte med ein av spesialavfalloperatørane som er omtala nedst på denne sida.

Bedriftleiarar og gardbrukarar - sjå her!

Anka innsats og tilrettelegging overfor frustandane i Møre og Romsdal er berre eitt av fleire element som fungerer i offensiven for å ta betre vare på spesialavfallet i fylket vårt. Vi ønsker å gå over frå ei forholdsvis passiv handheving av bedriftene sitt ansvar, til ei aktiv og systematisk overvakning av karels bedriftene handsamar sitt spesialavfall.

Fylkesnemners miljøvernavdeling vil i samarbeid med kommunane i tida som kjem legge meir vekt på å etablerle farsureinglova og avløpreglementet med omsyn til spesialavfall frå bedriftene.

Via Norsk Spesialavfallselskap AS (NORSAS) er det mogleg å få tilgang til eit register over alle bedriftene i fylket, inndelt etter næringskode. Dei som leverer inn spesialavfall til godkjent innsamlar, kan takast ut for seg, og ein kan få ut ei tilsvarende



liste over bedrifter som ikkje har levert inn spesialavfall. Det gjer det til dømes mogleg å finne ut kven i same bransje som leverer inn spesialavfall og kven som ikkje gjer det. Slik kan vi få betre overblikk over avfallstrømmene, og ein kan etter kvart etablere henteruttnar som kan tilpassast bedriftene. Bedrifter og andre som har større meng-

der med spesialavfall, bør ta kontakt med ein av spesialavfalloperatørane (som er nemnde nedst på denne sida) eller teknisk etat/reinhaldsverket i kommunen din. Det blir meir effektivt og dermed rimeligare å bestille henting når spesialavfalloperatørane likevel er i ditt distrikt for å tørne mottaka for spesialavfall frå hushaldningane.

Desse innsamlarane/mottakarane er aktuelle for ditt område:

• Bryde Høgen AS
6100 Langevåg

• Midjarens AS
Emblem
6013 Ålesund

• Vestmøls AS
6060 Hareid

• I. B. Kjarsvik
Arusterveien 2 B
6400 Molde

• Ottem Renovasjon
Nordmarsveien 69
6600 Sunndalsøra

• Veglo Transport
7570 Hell

• Berstads Transport
Postboks 204
7501 Stjørdal

SKVETT'N-SYSTEMET EIT STORT STEG FRAMOVER

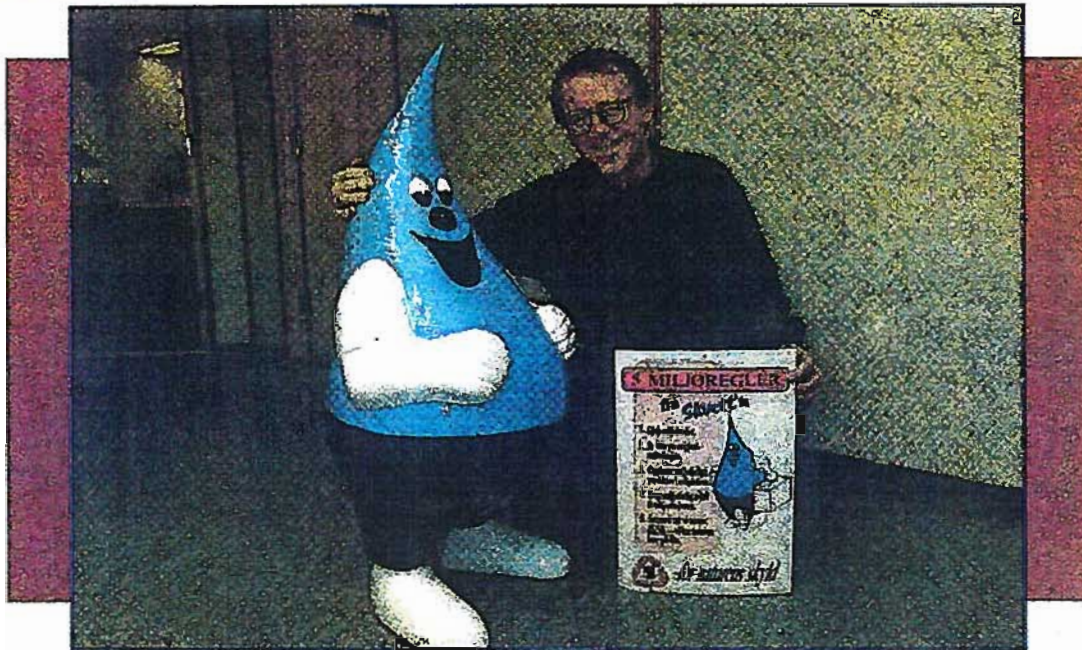
- Vi stiller store forventningar til innsamling av spesialavfall frå hushaldningane via Skvett'n-systemet. Både for menigmann, innsamlarar og kommunane vil den nye ordninga vere eit stort steg framover.

Fylkesmiljøvernssjef Per Fredrik Brun i Møre og Romsdal er nøgd med at denne delen av avfallhand-saminga i fylket nå kjem inn i faste former.

- Når det er grunn til å ha god tru på prosjektet, heng dette mellom anna saman med gunstige finansieringsordningar. Økonomisk støtte sørger for at kjeldesortering av spesialavfall frå hushaldningane nå kan gjennomførast til ein pris som er overkomleg for kommunane. Det gjer at motivasjonen vert styrka i alle ledd, meiner fylkesmiljøvernssjefen.

Lege etterlengta

Brun legg heller ikkje skjul på at spesialavfallet i fylket hittil har fått ein heller ublid lagnad miljømessig sett. - Denne delen av avfallhand-saminga har hittil vore tilfeldig. Noko har hamna i utslagsvaska, noko på fyllinga og noko rett i naturen. Når det er sagt, er det klart at ein god del spesialavfall i den seinare tida har blitt lagra i hushaldningane i påvente



Fylkesmiljøvernssjef Per Fredrik Brun i Møre og Romsdal ønskar Skvett'n velkommen i alle kommunar. - En viktig brokke faller på plass når hushaldningane begynner å kildesortere det miljøfarlege spesialavfallet, sier han.

av den innsamlingsordninga som vi nå etablerer, strekar fylkesmiljøvernssjefen under overfor Miljø-Info.

- Ved å oppsøke kjelden ønsker vi å kunne ta hand om spesialavfallet på ein effektiv og forsvarleg måte. Utdeling av spesialavfallskesker og etablering av mottak, skal gjere det enklare for forbrukaren å verte kvitt dette særleg miljøskadelege avfallet på ein forsvarleg måte. Vi reknar med at motivasjonen til å gjere sitt for ein reinare natur og får lettare forfeste i folket når vi

legg til rette på denne måten, seier han og viser til skilkeleg informasjon og lett tilgjenge som grunnforutsetningar for å få systemet til å fungere etter intensjonane.

Kjeldesortering veks fram

Møre og Romsdal har fleire oppgåver som nå skal løysast på avfallsfronten. Rett nok er det etablert ordningar for kjeldesortering av glas og papir. Til ei viss grad er ein og i gang med prøveprosjekt

for heimekompostering av matavfall og sortering av produktjonsavfall. Men mykje står att. Men Brun meiner at viljen til kjeldesortering er stor i fylket. Han viser blant anna til den vellykka innsamlinga av brukte batteri.

Færre fyllingar

- Eit anna prioritert område er omfanget og standarden på fyllingane. I tråd med akterpa krav frå Statens forureiningstilsyn, vil dette

temaet stå på dagsorden ei tid framover, påpeikar fylkesmiljøvernssjefen. Ein del av dei eksisterande fyllingane vil bli sikra og nedlagde mens andre skal oppgraderast. Utvikling i retning av suka kjeldesortering og avfallsminimering vil føre til at vi etter kvart kan få til at berre "restavfallet" vert lagt på avfallsfyllingane. (Restavfall = Det som ikkje kan gjenvinast/komposterast/brukast på annan måte).



1. Kjøp miljøbevisst. Sjå etter om det finst alternative produkt utan miljøfarlege stoff. Sjå etter positiv miljømerking. Dersom du må kjøpe miljøfarlege produkt, sørg for at du ikkje kjøper meir enn du har bruk for. Spør i forreininga.



2. Ta vare på originalemballasjen. Bruk originalemballasjen ved retur. Denne vil ofte ha ei liste over kva som finst av miljøfarlege stoff i produktet. Spesialavfall må ikkje kastast i søpla. Sjå til at emballasjen ikkje er skada.

3. Lagre i spesialavfallskeska. Lagre spesialavfallet ditt i den tilserdte keska. Spesialavfallskeska må settast ein stad hvar ikkje får tak i henne.

4. Lever til spesialavfallsmottaka. I kommunen din finst det spesialavfallsmottak.

Er du i tvil om det er spesialavfall du har, spør du kanskje det som spesialavfall. Det vil seinare du ikkje må haste det saman med hushaldningsavfallet i naturen eller i kloakken.

5. Samans tar vi ansvar. HUGS - vi har naturen på len! Mange skvettar smårært til saman eit miljøproblem. Det er opp til kvar og ein av oss å ta ansvar for natur og miljø. Det er heller inga skam å minne venner og slektar om dei 5 miljøreglane frå Skvett'n.

Her finn du spesialavfallmottaka

I alle kommunar i Møre og Romsdal er det utplassert eit eller fleire spesialavfallmottak. Mottaka er merka med skilt og Skvett'n-figuren, og er

slik lette å kjenne att. Det er gratis å levere spesialavfallet. Dei som jobbar på mottaket vil hjelpe deg med leveringa i sjølve mottaket.

Har du anna spesialavfall enn det mottaket er tenkt for, ta kontakt med teknisk etat eller reinhaldsverket i kommunen du bur i.

Spesialavfallmottaka er allereie utplasserte slik at du straks kan begynne å levere avfallet ditt.

SMØLA:

Vikan Miljøstasjon
Ikke telefon

SUNNDAL:

Melkild Bilverksted A/S
Sunnalsøra
Tlf: 71 69 16 63

Ottem Renovasjon A/S
Sunnalsøra
Tlf: 71 69 25 55

John Ranheim
Landbruksverksted
Grøn
Tlf: 71 69 62 54

Texaco Servicestasjon
Ojøra
Tlf: 71 69 41 28

Øksendal Samvirkelag
Øksendal
Tlf: 71 69 51 51

Ålvundeid Handelslag
Ålvundeid
Tlf: 71 69 77 53

Handlar'n
Ålvundfjord
Tlf: 71 69 83 44

Vennevold grovavfallsfylling
Grøn
Ikke telefon

KRISTIAN- SUND:

Småbåtlaget
Vågen
Ikke telefon

Småbåtlaget
Goma
Ikke telefon

Hydrostasjonen
Kongens plass 1
Tlf: 71 67 46 80

Esso Kristiansund
Autosenter A/S
P. Bendiksens gt. 13/15
Tlf: 71 67 42 93

Norolsenteret
Wilh. Dalls v. 25
Tlf: 71 67 30 72

Bæverfjord Samvirkelag
Bæverfjord
Tlf: 71 66 26 22

Hydrostasjonen
Surnadal
Tlf: 71 66 15 24

HALSA:

Edv. Snekvik A/S
Enge
Tlf: 71 55 51 56

Orkia Samvirkelag
Liebø
Tlf: 71 55 61 38

Nordmøre og Romsdal
Felleskjøp
Halsanaustan
Tlf: 71 55 82 88

TUSTNA:

Tustna kommune
Leira på Nordmøre
Tlf: 71 52 18 00

AURE:

NTS avd. 6690 Aure
Kjelklia
Tlf: 71 64 63 03

RINDAL:

Rindal Bensin & Service
Texaco ved Bjørnås
Tlf: 71 66 52 83

Deltrans A/S
Fina-stasjon ved Løfall
Tlf: 71 66 65 30

FREI:

Autokrysset A/S
Rensvik
Tlf: 71 52 51 00

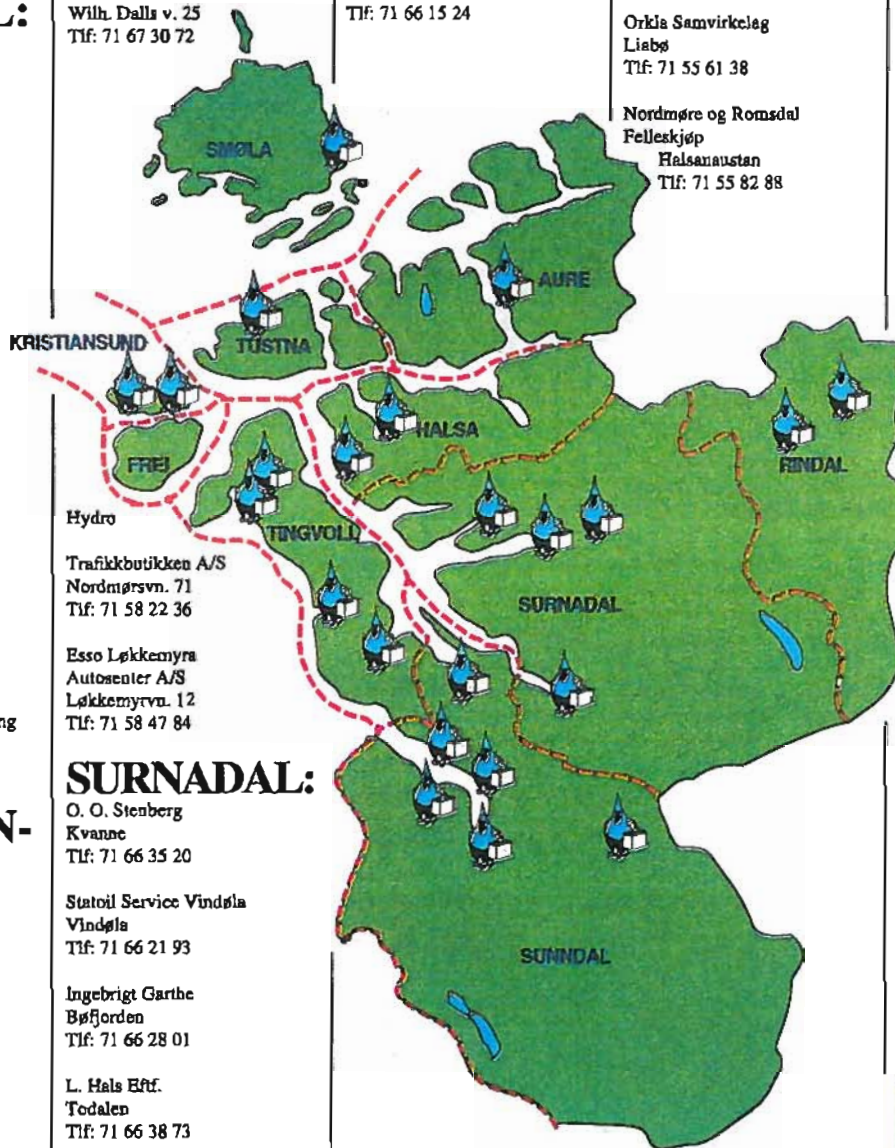
TINGVOLL:

Talgøy Bil og Mek.
Verksted A/S
Meisingset
Tlf: 71 53 44 41

Husby Bilverksted A/S
Tingvoll
Tlf: 71 53 12 43

Orseth Dagligvare A/S,
Fjordsenteret
Einset, Øydegard
Tlf: 71 53 34 40

Nils Arnulf Strømsvåg
bensinstasjon
Beiteråsen
Tlf: 71 53 31 48



SURNADAL:

O. O. Stenberg
Kvanne
Tlf: 71 66 35 20

Statoil Service Vindøla
Vindøla
Tlf: 71 66 21 93

Ingebrigt Garthe
Bøfjorden
Tlf: 71 66 28 01

L. Hals Eftf.
Todalen
Tlf: 71 66 38 73

VIKTIGE ADRESSER

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Miljøvernavdelinga
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallselekap
(NORSAS)
Lilleakerveien 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Områdekoordinator:
Surnadal kommune
6650 Surnadal
Telefon 71 66 14 11
Telefaks 71 66 17 95

miljø-INFO

vert trykt i 100.000 eksemplar og distribuert til alle husstandar i Møre og Romsdal.

Tekst/layout:
Trilo Media AS, Namsos
Foto:
E. Birkeland AS, Molde
Hågensen Foto, Namsos
Trykk:
Sentrum Trykk AS,
Trondheim
Ettertrykk forbode

Her finner du spesialavfallsmottakene

I alle kommuner i Møre og Romsdal er det utplassert en eller flere spesialavfallsmottak. Mottakene er merket med skilt og Skvett'n-figuren, og er

dermed lett gjenkjennelig. Det er gratis å levere spesialavfallet. Betjeningen på stedet vil hjelpe deg med å låse avfallet inn i selve mottaket.

Har du annet spesialavfall enn det mottaket er beregnet for, ta kontakt med teknisk etat eller renholdsverket i den kommunen du bor.

Spesialavfallsmottakene er allerede utplassert slik at du straks kan begynne å levere ditt avfall.

AVERØY:

Statoil Service Bremsnes
Bremsnes
Tlf: 71 51 15 98

Statoilstasjon Kårvåg
Kårvåg
Tlf: 71 51 25 65

Bødalen Handelslag avd. Meek
Kvernes
Tlf: 71 51 42 14

EIDE:

Skjelvik Bilverksted
Eide
Tlf: 71 29 64 08

Gautvik Bilverksted
Lyngstad
Tlf: 71 29 55 15

FRÆNA:

Malmefjorden Shellstasjon og Handel
Malmefjorden
Tlf: 71 26 55 28

Elnesvågen Servicesenter
Elnesvågen
Tlf: 71 26 25 12

Auto Sentret Bud
Bud
Tlf: 71 26 15 05

Reltans Bil
Parstad
Tlf: 71 26 42 73

GJEMNES:

Batnfjord Samvirkelag
Batnfjordsjøra
Tlf: 71 29 01 41

Torvik Varesenter
Torvikbukta
Tlf: 71 29 37 29

Lars Sorthe A/S
Osmarka
Tlf: 71 29 41 48

AUKRA:

Blikkenslager H. Nesset A/S,
Hollingen, Aukra
Tlf: 71 17 22 26

Brannstasjonen Falkhytten
Aukra
Tlf: 71 17 40 05

MIDSUND:

Midsund Statoil Service
Midsund
Tlf: 71 27 91 10

SANDØY:

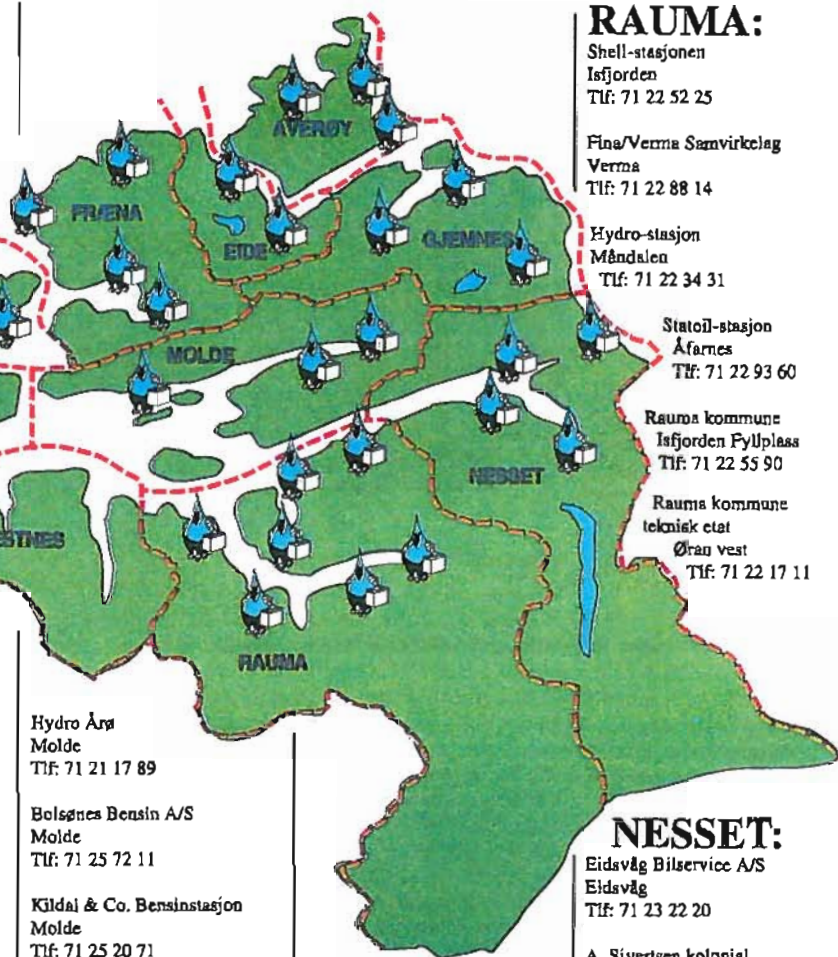
Bossplassen
Harøy
Tlf: 71 27 65 00

MOLDE:

Nesjestranda Samvirkelag
Skåla
Tlf: 71 24 05 67

Hallvor Asphol dagligv.
og bensin
Kleive
Tlf: 71 24 21 00

Vika Bensin AS
Skjelvik
Tlf: 71 24 29 52



RAUMA:

Shell-stasjonen
Isfjorden
Tlf: 71 22 52 25

Fina/Verma Samvirkelag
Verma
Tlf: 71 22 88 14

Hydro-stasjon
Måndalen
Tlf: 71 22 34 31

Statoil-stasjon
Åfarnes
Tlf: 71 22 93 60

Rauma kommune
Isfjorden Fyllplass
Tlf: 71 22 55 90

Rauma kommune
teknisk etat
Øran vest
Tlf: 71 22 17 11

NESSET:

Eidsvåg Bilservice A/S
Eidsvåg
Tlf: 71 23 22 20

A. Sivertsen kolonial
Raudsand
Tlf: 71 23 31 57

Eresfjord Handelslag AL
Eresfjord
Tlf: 71 23 41 84

Vindal Samvirkelag
Vindal
Tlf: 71 23 51 36

VESTNES:

Vestnes Renovasjon A/S
Øveråsja
Tlf: 71 18 28 91

Hydro Årø
Molde
Tlf: 71 21 17 89

Bolsønes Bensin A/S
Molde
Tlf: 71 25 72 11

Kildal & Co. Bensinstasjon
Molde
Tlf: 71 25 20 71

RIR-anlegget Årpdalen
Molde
Tlf: 71 21 00 61

Hydrostasjonen Molde AS
Molde
Tlf: 71 25 78 80

VIKTIGE ADRESSER

Fylkesmannen i Møre
og Romsdal
Miljøvernvedelings
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallsselskap
(NORSAS)
Lilleakerveien 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Områdekoordinator:
Romsdalshalvøya
Interkommunale
renovasjonsselskap
Rådhuset
6400 Molde
Telefon 71 21 92 00
Telefaks 71 21 22 75

miljø-INFO

trykkes i 100.000
eksemplarer og distri-
bueres til alle husstander i
Møre og Romsdal.

Tekst/layout:
Trio Media AS, Namsos
Foto:
E. Birkeland AS, Molde
Hågenesen Foto, Namsos
Trykk:
Sentrum Trykk AS,
Trondheim
Ettetrykk forbudt

Her finn du spesialavfallmottaka

I alle kommunar i Møre og Romsdal er det utplassert eit eller fleire spesialavfallmottak. Mottaka er merka med skilt og Skvett'n-figuren, og er

slik lette å kjenne att. Det er gratis å levere spesialavfallet. Dei som jobbar på mottaket vil hjelpe deg med leveringa i sjølve mottaket.

Har du anna spesialavfall enn det mottaket er tenkt for, ta kontakt med teknisk etat eller reinhaldsverket i kommunen du bur i.

Spesialavfallmottaka er allereie utplasserte slik at du straks kan begynne å levere avfallet ditt.

HAREID:

Jon Holstad A/S
Hareid
Tlf: 70 09 22 70

HERØY:

Voldnes Bilservice A/S
Fosnavåg
Tlf: 70 08 89 19

Tjørvåg Samyrkelag
Tjørvåg
Tlf: 70 08 41 12

SANDE:

Larsnes Auto A/S
Larsnes
Tlf: 70 02 81 98

Kvamsøy S-lag
Kvamsøy
Tlf: 70 02 95 03

J. Longva Daglegvarer
Sandshamn
Tlf: 70 02 90 32

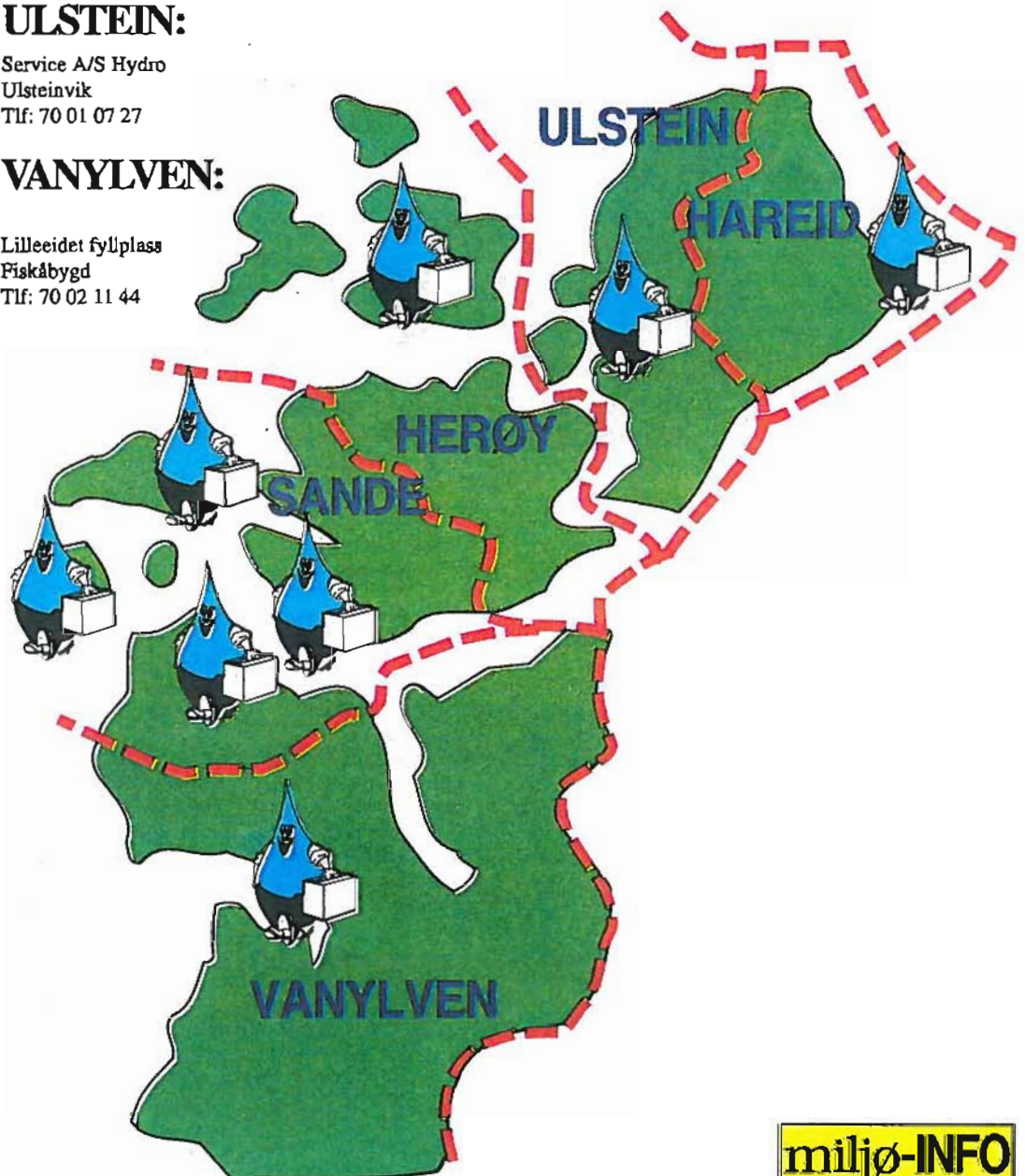
A. O. Kragseth eftf.
Åram
Tlf: 70 02 60 06

ULSTEIN:

Service A/S Hydro
Ulsteinvik
Tlf: 70 01 07 27

VANYLVEN:

Lilleidet fyllplass
Fiskåbygd
Tlf: 70 02 11 44



VIKTIGE ADRESSER

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Miljøvernavdelinga
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallelskap
(NORSAS)
Lilleakerveien 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Søre Sunnmøre
Reinhaldsverk
6065 Ulsteinvik
Telefon 70 01 20 00
Telefax 70 01 28 88

miljø-INFO

vert trykt i 100.000 eksemplar og distribuert til alle husstandar i Møre og Romsdal.

Tekst/layout:

Trio Media AS, Namsos

Foto:

E. Birkeland AS, Moie
Hågenesen Foto, Namsos

Trykk:

Sentrum Trykk AS,
Trondheim
Ettertrykk forbode

Her finn du spesialavfallmottaka

I alle kommunar i Møre og Romsdal er det utplassert eit eller fleire spesialavfallmottak. Mottaka er merka med skilt og Skvett'n-figuren, og er

slik lette å kjenne att. Det er gratis å levere spesialavfallet. Dei som jobbar på mottaket vil hjelpe deg med leveringa i sjølve mottaket.

Har du anna spesialavfall enn det mottaket er tenkt for, ta kontakt med teknisk etat eller reinhaldsverket i kommunen du bur i.

Spesialavfallmottaka er allereie utplasserte slik at du straks kan begynne å levere avfallet ditt.

SYKKYLVEN:

Godsterminalen
Aure
Tlf: 70 25 17 44

B. Drabløs
Straumgjerde
Tlf: 70 25 15 07

Snarkjøp
Ikornes
Tlf: 70 25 13 37

STORDAL:

Shell-stasjonen
Stordal
Tlf: 70 27 80 79

NORDDAL:

Valldal Automaskin
Valldal
Tlf: 70 25 75 54

Eidsdal Kafe og Servicesenter
Eidsdal
Tlf: 70 25 91 90

STRANDA:

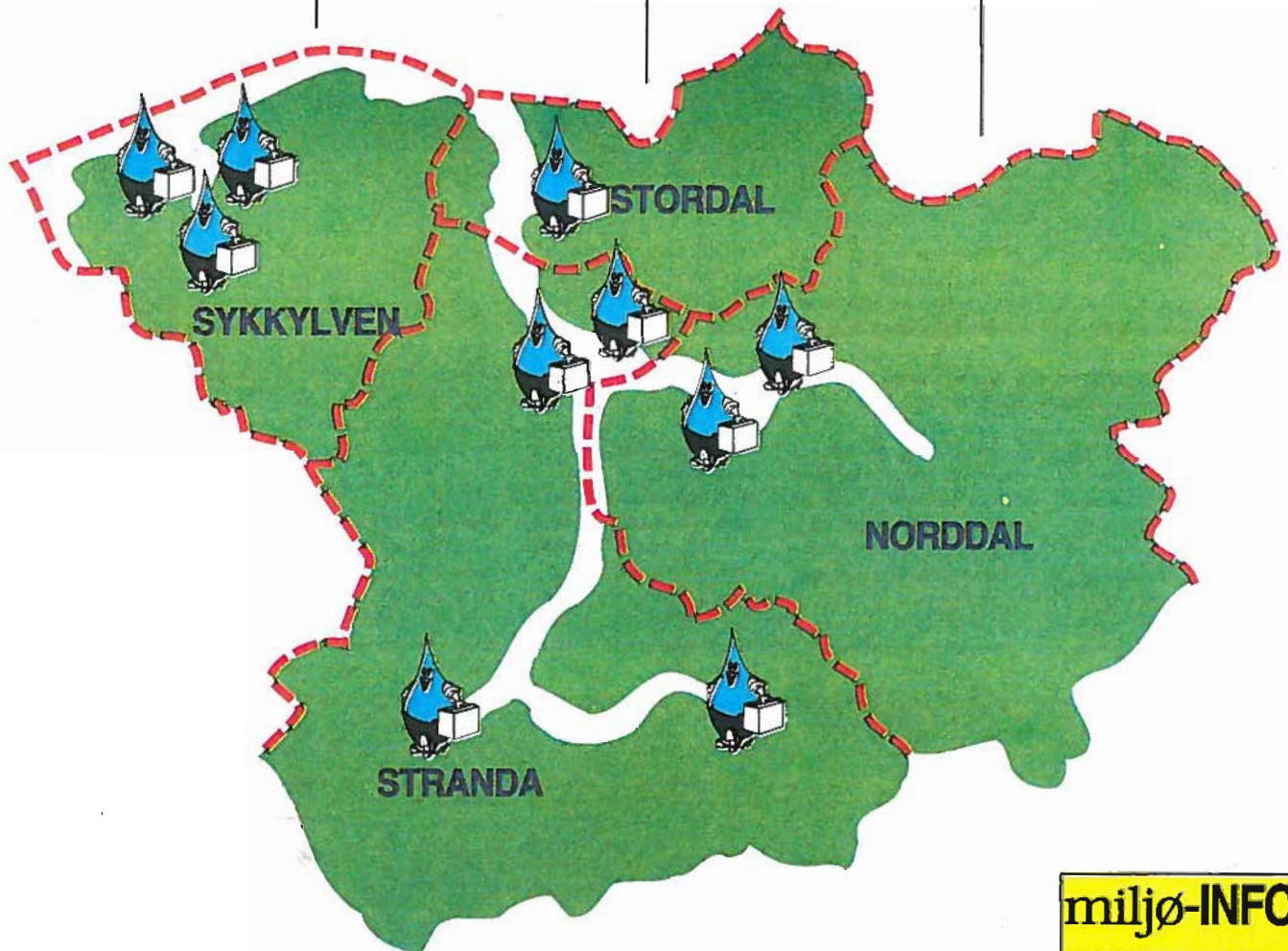
Hydrostasjonen
Hellesylt
Tlf: 70 26 50 70

Hydrostasjonen
Stranda
Tlf: 70 26 00 99

Liabygda Daglegvare
Liabygda
Tlf: 70 26 56 59

Br. Maråk
Gciranger
Tlf: 70 26 30 33

Kjølen Gjenvinningsstasjon
Stranda
Tlf: 94 66 60 10



VIKTIGE ADRESSER

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Miljøvern- og avfallavdelinga
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallforening
(NORSAS)
Lilleakerveien 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Områdekoordinator
Indre Storfjord-
regionen:
Stranda kommune
6200 Stranda
Telefon 70 26 00 44
Telefaks 70 26 10 86

miljø-INFO

vert trykt i 100.000 eksemplar og distribuert til alle huseigarar i Møre og Romsdal.

Tekst/layout:

Trio Media AS, Namsos

Foto:

E. Birkeland AS, Moide
Hågensen Foto, Namsos

Trykk:

Sentrum Trykk AS,
Trondheim

Ettertrykk forbode

Her finn du spesialavfallmottaka

I alle kommunar i Møre og Romsdal er det utplassert eit eller fleire spesialavfallmottak. Mottaka er merka med skilt og Skvett'n-figuren, og er

slik lette å kjenne att. Det er gratis å levere spesialavfallet. Dei som jobbar på mottaket vil hjelpe deg med leveringa i sjølve mottaket.

Har du anna spesialavfall enn det mottaket er tenkt for, ta kontakt med teknisk etat eller reinhaldsverket i kommunen du bur i.

Spesialavfallmottaka er allereie utplasserte slik at du straks kan begynne å levere avfallet ditt.

ØRSTA:

Ørsta S-lag avd. 12
Barstadvik
Tlf: 70 06 00 64

Skipsen Varesenter
Vartdal
Tlf: 70 04 21 45

Statoil-stasjonen
Ørsta
Tlf: 70 06 63 49

Esso-stasjonen
Ørsta
Tlf: 70 06 82 30

Shell-stasjonen
Ørsta
Tlf: 70 06 72 68

Ørsta kommunale
bensinstasjon
Sæbø
Tlf: 70 04 00 24

Nærbutikken
Bjørke
Tlf: 70 04 10 32

Miljøstasjonen
Hovdebygda
Tlf: 70 06 86 49

VOLDA:

Nordfjord handelslag
avd. 6
Fyrde
Tlf: 70 05 00 16

T. Bakke landhandel,
Straumshamn
Folkestadbyg
Tlf: 70 07 35 03

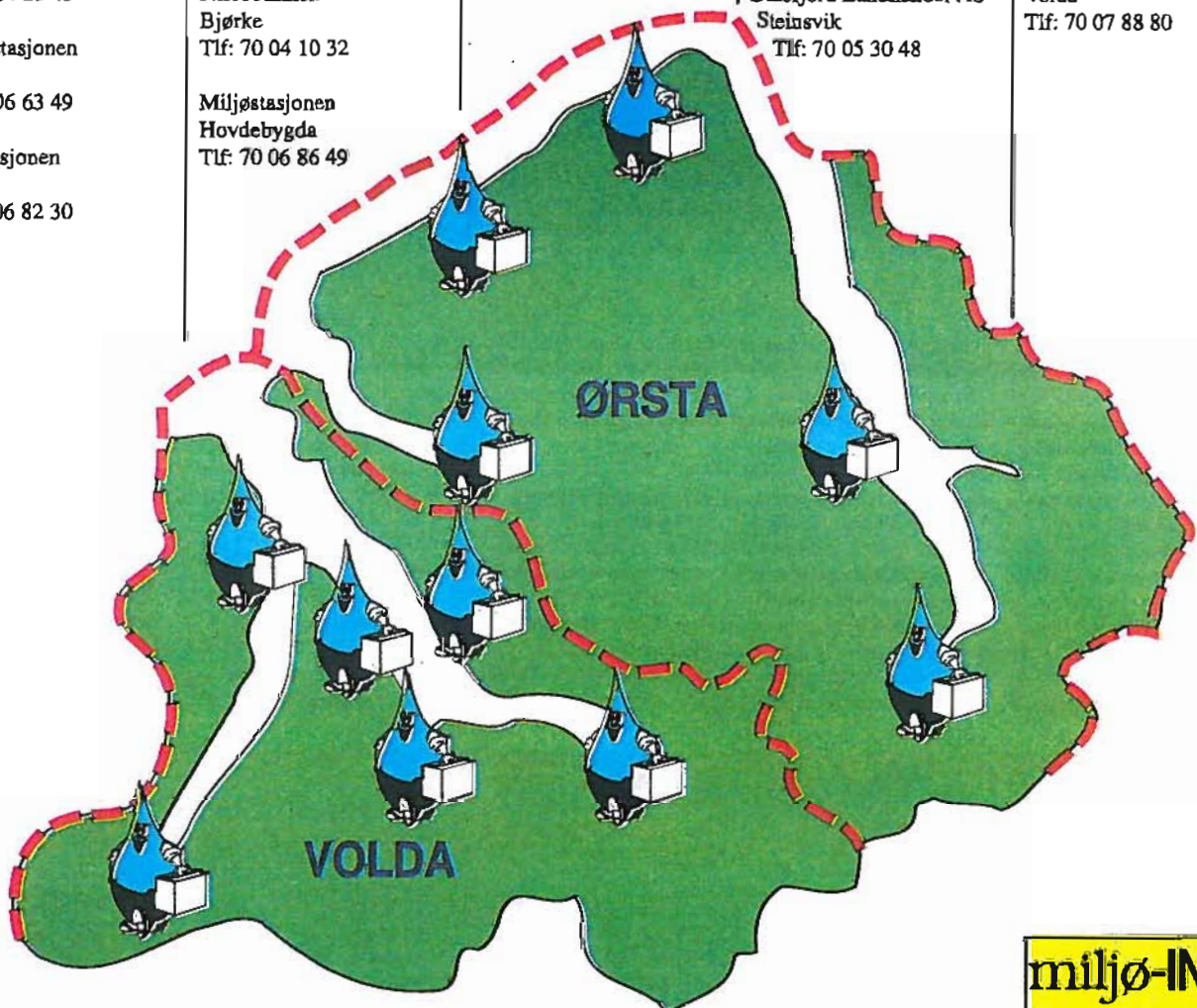
Nordfjord handelslag
Folkestadbyg
Tlf: 70 07 30 32

Dalsfjord Landhandel AS
Steinsvik
Tlf: 70 05 30 48

Lauvstad Samyrkelag
Lauvstad
Tlf: 70 05 50 03

Shell-stasjonen
Volda
Tlf: 70 07 79 10

Statoil-stasjonen
Volda
Tlf: 70 07 88 80



VIKTIGE ADRESSER

Fylkeamannen i Møre og Romsdal
Miljøvernavdelinga
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallselskap
(NORSAS)
Lilleakervelen 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Volda/Ørsta
Reinhaldsverk
6160 Hovdebygda
Telefon 70 06 86 49
Telefaks 70 06 78 94

miljø-INFO

vert trykt i 100.000 eksemplar og distribuert til alle husstandar i Møre og Romsdal.

Tekstlayout:

Trio Media AS, Namsos

Foto:

E. Birkaand AS, Molde

Hågenen Foto, Namsos

Trykk:

Sentrum Trykk AS,

Trondheim

Ettertrykk forbode

Her finner du spesialavfallsmottakene

I alle kommuner i Møre og Romsdal er det utplassert en eller flere spesialavfallsmottak. Mottakene er merket med skilt og Skvett'n-figuren, og er

dermed lett gjenkjennelig. Det er gratis å levere spesialavfallet. Betjeningen på stedet vil hjelpe deg med å låse avfallet inn i selve mottaket.

Har du annet spesialavfall enn det mottaket er beregnet for, ta kontakt med teknisk etat eller renholdsverket i den kommunen du bor.

Spesialavfallsmottakene er allerede utplassert slik at du straks kan begynne å levere ditt avfall.

GISKE:

Vigra servicesenter AS
Gjøvsund
Tlf: 70 18 15 00

Statoil service, Valkvæ
Godøy
Tlf: 70 18 50 42

HARAM:

Shell bensinstasjon
Bratvåg
Tlf: 70 21 58 66

Shell bensinstasjon
Vatne
Tlf: 70 21 32 00

Shell bensinstasjon
Søvika
Tlf: 70 21 24 42

Lepsøy Handel, FM
Lepsøya
Tlf: 70 21 80 00

Fjørtoft Handelslag
Fjørtoft
Tlf: 70 21 13 03

Fiemsøy Forbruksforening
Fiemsøya
Tlf: 70 21 77 69

Flem's bensinstasjon
Haramsøy
Tlf: 70 21 00 99

ÅLESUND:

Spjelkavik Brannstasjon
Spjelkavik
Tlf: 70 14 06 96

Sydsiden Autosenter
Ålesund sentrum
Tlf: 70 12 43 63

Hydro bensinstasjon
Ysteneøst
Tlf: 70 12 38 33

Tinghuset bensin & service
Skutvika
Tlf: 70 12 21 16

Lerstad bensin A/S
Lerstad
Tlf: 70 15 56 51

Gåseide service A/S
Gåseide
Tlf: 70 15 50 63

Vegaund Servicesenter A/S
Blindheim
Tlf: 70 14 04 71

Hallane Autosenter A/S
Hallane
Tlf: 70 15 52 69

Moa Auto Senter A/S
Moa syd
Tlf: 70 14 75 07

Ortar Flydal A/S
Nørvegl
Tlf: 70 13 77 57

Hans Lervåg A/S
Spjelkavik
Tlf: 70 14 01 03

Fina bensinstasjon/RIMI
Flisnes
Flisneset
Tlf: 70 15 08 88

FM Kverve A/S
Ellingsøy
Tlf: 70 15 62 14

RIMI Ellingsøy,
Stokke
Ellingsøy
Tlf: 70 15 60 78

Bingaa Avfallsplass
Tlf: 70 14 01 38

SKODJE:

Skodje Auto A/S
Skodje
Tlf: 70 27 59 75

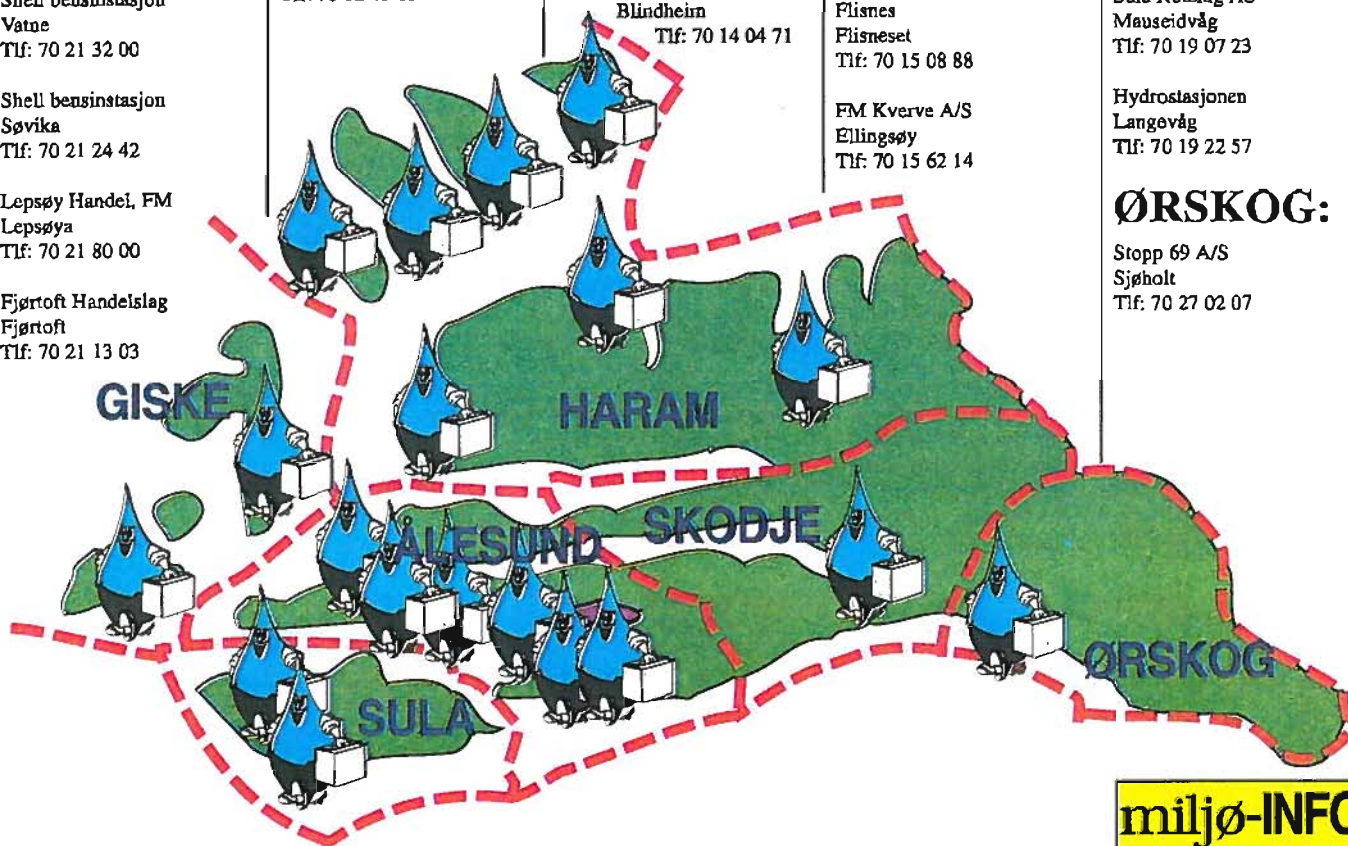
SULA:

Sula Rutelag AS
Mauseidvåg
Tlf: 70 19 07 23

Hydrostasjonen
Langevåg
Tlf: 70 19 22 57

ØRSKOG:

Stopp 69 A/S
Sjøholt
Tlf: 70 27 02 07



VIKTIGE ADRESSER

Fylkesmannen i Møre
og Romsdal
Miljøvern avdelinga
Fylkeshuset
6400 Molde
Telefon 71 25 80 00
Telefaks 71 25 85 10

AS Norsk
Spesialavfallfellesskap
(NORSAS)
Lilleakerveien 31
0283 Oslo
Telefon 22 73 08 40
Telefaks 22 73 22 01

Statens
forurensningstilsyn
(SFT)
Strømsveien 96
0663 Oslo
Telefon 22 57 34 00
Telefaks 22 67 67 90

Ålesundregionens
Utviklingskontor
Rådhuset
6025 Ålesund
Telefon 70 11 23 75
Telefaks 70 12 02 91

miljø-INFO

trykkes i 100.000
eksemplarer og distri-
bueres til alle husstander i
Møre og Romsdal.

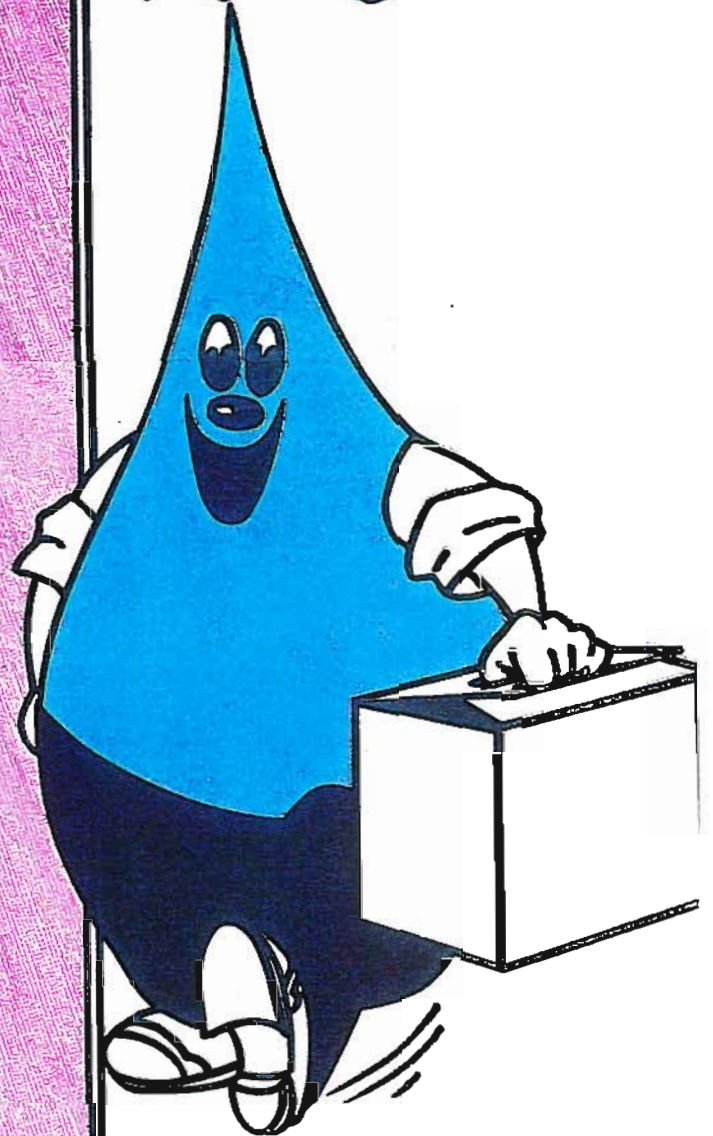
Tekst/layout:
Trio Media AS, Nameos
Foto:
E. Birkealand AS, Molde
Hågensen Foto, Namsos
Trykk:
Sentrum Trykk AS,
Trondheim
Ettartrykk forbudt

Vedlegg 5

5 MILJØREGLAR

frå **SKVETT'N**

1. Kjøp miljøbevisst.
2. Ta vare på original-emballasjen.
3. Lagre spesialavfall i spesialavfallseska.
4. Lever spesialavfall til mottaksstasjonen.
5. Saman tek vi ansvar.
HUGS – vi har naturen på lån.



-for naturen sin del

Vedlegg 6



I løpet av januar er mottaket for spesialavfall fra husholdninger klart over hele fylket. (Foto: Kjell Langmyren).

Nå kommer «Skvett'n»

RB - OLAV SKJEGSTAD

Har du ei inntørka lakkboks, gammel motorolje, kjemikalier eller andre ulumskheter du vil bli kvitt? Nå kommer løsningen, Skvett'n rydder opp. Rundt den 20. januar får alle husholdninger besøk av folk med informasjonsavis og spesialeske til å ha dette avfallet i. Esken kan så leveres på en av 118 miljøstasjoner i fylket, helt gratis.

Målet med denne storaksjonen er å få til en forsvarlig og organisert innsamling av spesialavfall fra husholdninger. I tillegg er det en holdningskampanje, der målet er å øke bevisstheten rundt naturvern og få folk til å tenke miljø når de handler.

Prosjektleder Berit Øren Holo i RIR har ansvaret for den praktiske delen av aksjonen i Romsdalsregionen. Eide, Gjemnes og alle Romsdalskommunene unntatt Vestnes er med. Vestnes har sin egen ordning.

De spesielle eskene er akkurat nå i produksjon, aksjonen blir noen dager forsinket i forhold til de opprinnelige planene. Men fra rundt den 20. januar og ei uke framover vil utdelingen pågå. Da vil alle husstander få besøk av folk med esker og informasjon. I Molde og Fræna er det folk fra Lions som gjør jobben. I de andre kommunene tar korps og idrettslag på seg utdeling, forteller Øren Holo.

Prosjektleder Lisbeth Aune hos fylkesmannen opplyser at det er en rekke stoffer man er interessert i å få samlet inn. Dette gjelder for eksempel spillolje fra bilen, mopeden eller grasklipperen. Rester på spraybokser, kontaktlim og fotovæske og visse typer batterier er også avfall som krever spesialbehandling.

Nå blir det satt opp 118 røde containere her i fylket som tar slikt avfall. De fleste blir plassert ved bensinstasjoner eller butikker. I Vestnes og på Sandøy er det bare en miljøstasjon, den er plassert på re-

novasjonsanlegget til kommunene.

- Vi blir med på den generelle informasjonsrunden og utdeling av esker, men det blir ikke satt opp stasjoner rundt om i kommunen, sier miljøvernrådgiver Perly Berge i Vestnes. I Vestnes vil de holde fram med sine innsamlingsruter for spesialavfall. Hittil har denne turen blitt kjørt en gang i året, nå er det snakk om å ta to turer. I tillegg kan spesialavfall leveres direkte på Øverås.

- Det er visse begrensinger for mengde spillolje vi mottar. Ellers har det kommet inn mest plantevernmidler, bilbatterier og inntørka maling, sier Berge.

I Molde er det allerede satt opp flere stasjoner. En er plassert i Årødal, de andre skal stå rundt om på bensinstasjoner i kommunen. Rauma får fem stasjoner, Nesset og Fræna fire hver, Gjemnes tre, Eide og Aukra to, Midsund, Sandøy og Vestnes får en stasjon.

De som vil levere spesialavfall henvender seg til stasjonsbetjening-

en, som sørger for at spesialavfallet blir innlåst. Esken man leverer i kan enten brukes om igjen, eller man kan få en ny eske på stasjonen.

Statens Forurensningstilsyn betaler to tredeler av investeringsutgiftene med å få igang dette opplegget, resten går på kommunene. Kommunen dekker også driftsutgiftene.

Etter at avfallet er samlet inn, skal det hentes og viderebehandles. Øren Holo opplyser at det blir lagt opp til tømning av containerne en gang i månaden. Tre firma er kontaktet for anbud på henting, Kjørsvik i Årødal, VestMiljø og Brødrene Haugen på Sunnmøre. Ett av disse firmaene vil få jobben.

- Vi håper også at småindustri og landbruket kan henge seg på innsamlingsordningen av spesialavfall. De må selvsagt betale, men den omfattende innsamlingsordningen kan også disse gjøre seg nytte av, avslutter Berit Øren Holo.

Romsdalsregionstille 11.01.94

Tidens krav 28/1-94

FREDAG 28. JANUAR 1994

7



ROLF IVAR SVENSLI



ANDERS TODAL

Tlf 71 66 11 99
Telefax 71 66 02 16

INDRE NORDMØRE

Nordmøre blir et miljøtiltak rikerne

SURNADAL (Tidens Krav): Renovasjonsordningen «Skvett'n» trer nå i kraft på Nordmøre. Etter ett år med prosjektering og planlegging skal de fleste husstandene

AV ROLF IVAR SVENSLI

Det nye tilbudet lanseres i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernavdeling og de fem andre avfallsregionene i Møre og Romsdal. I alt har ti nordmørskommuner hengt seg på ordningen. Disse er Kristiansund, Frei, Tingvoll, Sundeal, Surnadal, Rindal, Halså, Aure, Smøla og Tustna.

NAF vil arrangere kjempekampanje på indre Nordmøre

SURNADAL (Tidens Krav): Norges Automobil-Forbund (NAF) på

nå ha mottatt spesialemballasje til å oppbevare miljøfartig avfall i.

– Vi er glade for at vi etter ett år med planlegging og prosjektering virkelig er i gang, og håpet er at dette skal bli en varig ordning til stor nytte for forbrukerne og ikke minst miljøet, sier prosjektkoordinator Inge Skogheim.

I praksis innebærer ordningen at sannlige husstander får utlevert en pappkartong som uelukkende skal brukes til spesialavfall. Når denne

er full skal den deponeres ved spesielle containere som det finnes flere av i hver enkelt kommune. I følge Skogheim skal det være utplassert nok containere til at de fleste slipper å dra langt for å levere avfall.

– I de ti kommunene tilsammen er det plassert 36 containere, og disse vil være godt synlige. Publikum vil da også få vite mer om ordningen gjennom Nordmøre Interkommunale Renovasjonsselskaps (NIR) informasjonsavis, som i disse dager deles ut til alle husstander. NIR har inngått en leveringskon-

trakt med firmaet Norsk Spesialavfallsselskap, (NORSAS) som en gang i måneden skal bringe avfallet til egne deponier og gjevinningsanlegg på østlandet.

– Samtlige husstander har allerede betalt for denne ordningen gjennom den ordinære renovasjonsavgiften. Det vil derfor ikke koste noe ekstra å levere avfall på denne måten, understreker Skogheim.

Derfor mange benytter ordningen kan det i alle fall bli store mengder av det. I følge statistikkene produserer hver husstand i vårt fylke årlig rundt 2,5 kilo spesialavfall.

Valhall utsatt

STAVANGER (NTB): Lave oljepriser og usikkerhet omkring skattebetringelsene på norsk sokkel gjør at Amoco-gruppen likevel ikke kommer til å starte byggingen av en ny plattform på Vallhall-feliet i år, slik en oppdragskontrakt mellom Statoil og Verisindustri langs kysten hadde håpet. Prosjektet, som ville ha krevd investeringer i underkant av 1 milliard kroner, er imidlertid videre utsatt med ett år.

Opprinnelig gikk planen ut på at brønnhodeplattformen skulle ha stått ferdig innen utgangen av 1996, og da ville det ha vært aktuelt å starte anbudsrunden i år. Det har ikke vært avgjort om plattformen skulle bygges i betong eller stål, men både Kvarner, Rosenbergt og Akerbedriften Norwegian Contractors er blant dem som har sett fram til muligheten til å konkurrere om nye utplassing. Operatørselskapet Amoco hadde i det lengste håpet på gehør i lisensen for å gå i gang, men på et møte denne uken ble det vedtatt å utsette prosjektet og å gå videre med tekniske utredninger.

Sitt godt

promotiser dit. Derfor stiller vi sterkt i vår kamp for å få filmene raskt oppsatt i Ålesund. Kinoene våre har jevnlig Norges-premierer. Men Europa-premiere er sjeldent. Jeg er svært glad for at det ble nettopp denne filmen, som passer for barn i alle aldre. Foreldrene kan godt være med. Det er en

lunge hvalen skifter humør når han treffer Jesse, en tolv år gammel foreldreløs gutt. Etterhvert skjønner Jesse, som arbeider ved akvariet, at eierne har skumle planer med Willy. Han innser at det bare en er en måte å redde hvalen på - å slippe ham fri. Men hvordan klare det umulige?

Av årsmeldingen går det fram at foreningen hadde et svært aktivt år i 1993 -

Pengetyveri

Fra en butikk i Skarbøvika ble det i løpet av natt til torsdag stjålet 3-4000 kroner. Det ble også gjort en del skadeverk.

kommune. Kultursjef Bjørn Slinning har sendt søknaden videre til rådmannen med ønske om at tilskuddet bevilges av formannskapet.

Inviterer til drømmereise

Ålesund Jeger og Sportsfiskerforening inviterer til åpent møte på klubbhuset i Fremmerholen tirsdag 8. februar, og kan friste med en riktig godbit for alle friluftinteresserte. Et drømmereise gjennom verdens største ubebodde villmark.

Foreninga har invitert eventyrenen Oystein Køhn som har gjennomført en rekke ekspedisjoner til mer ubebodde strøk både i Canada og Alaska. På møtet tirsdag skal ha ta for seg Kazan River i Nordvestterritoriet i Canada, en tur på mer enn 1.000 km gjennom verdens største ubebodde villmark. I dette enorme området som er mer enn 10 ganger større enn Norge, bor det bare 45.000 mennesker. Dette er grizzlybjørnens og inuittenes rike, et område spekket med store sjøer i tillegg til elvenes stryk og buldrende fosser, et kongerike for den som vil jakte på skikkelige storlaks også.

Skvett'n til Ålesunderne



Seksjonleder i Ålesund kommune, Ola Aasen og formann i Nørvasund skolekorps, Stein Egil Aambø har ansvaret for at alle får kasser til problemavfallet.

(Foto: Sindre Mørkedal)

Sindre Mørkedal

Nå kommer han, Skvett'n skal ut til alle. I går starta Nørvasund skolekorps utdeling av de første tusen kartonger, aviser og plastposer. Før OL har korpsset forsynt hele Ålesund by

DØGNVAKT

RØRLEGGER
70 14 24 15
AS HELGE LID VVS

- Vi regner med å dele ut 14.000 kartonger, forteller Stein Egil Aambø.

- 60 foreldre bruker kveldene denne og neste uke til jobben.

Dermed kan folk fylle kassene med spesialavfall (olje, maling, batterier, reingjøringsmidler, løsemidler, plantevernmidler og kjemikalier). Nå kassa er full, kan folk levere spesialavfallet på nærmeste bensinstasjon eller på Bingsa.

- Men vent ei uke. Først i midten av måneden vil alt være klart for mottak, opplyser Ola Aasen.

- Husk at dette er et gigantprosjekt. Det er første gangen vi samler inn problemavfall i så stor skala.

Og innsamlinga skal vare. Meningen er at folk skal ha pappkassa i lang tid. Ålesunderne legger avfallet

over i bæreposen og leverer til mottaket. Her blir olje, plantevernmidler o.l. tatt vare på før det blir sendt videre.

Fra nå av er det altså ingen grunn til å slå whitsprite-resten i vasken og oljen under en stein. All kan leveres gratis i nærmeste spesialavfalls-container

2,5 kilo per husstand. Det er ikke bare Ålesund som nå får pliktig innsamling av spesialavfall. Alle kommuner vil komme inn under ordninga. Det er regna ut at hver husstand produserer 2,5 kilo spesialavfall i året. Også bedrifter og gårdbrukere får tilbud om slik innsamling.

Kommunene Ålesund, Skodje, Ørskog, Sula, Giske og Haram ligger under Ålesundsregionens Utviklingskontor.

Radio 1 i Ålesund satses stort

- Lillehammer-OL på en annen måte. Det lover redaktør i Radio 1 i Ålesund, Frank Sekkeseter. Aldri før har landets nærradiostasjoner satses så stort på et arrangement som Radio 1 gjør gjennom Radio Nettverk på Lillehammer.

- Selv om NRK sender mye direkte, vil Radio 1 også tilby stoff fra OL hele dagen, sier Sekkeseter. Medarbeidere fra 11 nærradiostasjoner stiller med folk, deriblant Radio 1 i Ålesund, med Allan Eikrem.

Radio 1s OL-sendinger tidlig på ettermiddagen vil bli sendt direkte fra bankettsalen i Rica Parken Hotell, der det også blir satt opp en storskjerm i samband med hotellets OL-show. Når det er mindre in-

Vedlegg 7

AVTALE

OM UTPLASSERING OG TILSYN AV SPESIALAVFALLSMOTTAK I

..... KOMMUNE

Mellom kommune og

..... i kommune er det i dag inngått slik avtale:

Det skal utplasseres et spesialavfallsmottak på bedriftens område.

Containeren skal stå på egnet underlag, og må være slik plassert at innsamlingsbilen som skal betjene mottaket har tilfredstillende manøveringsområde.

Stasjonsansvarlig fører tilsyn med spesialavfallsmottaket. Dette omfatter alle godkjente leveringer i åpningstiden. Stasjonsansvarlig forplikter seg til å følge gjeldene prosedyrer for betjening av spesialavfallsmottaket, og mottar ikke godtgjørelse for dette. Det betales ikke leie av grunn.

..... kommune informerer stasjonsansvarlig skriftlig om betjeningsprosedyrer og leveringsvilkår som gjelder mottak.

Spesialavfallsmottaket er kommune sin eiendom. Eieren sørger for utplassering og vedlikehold av mottaket. Skader og slitasje som ikke direkte skyldes uforsvarlighet fra stasjonsansvarlig sin side er kommune sitt ansvar.

Det forutsettes at stasjonsansvarlig gjennomgår nødvendig opplæring i regi av NORSAS (1 dag). kommune dekker kursutgiften.

Denne avtale gjelder inntil videre og kan sies opp av begge parter med en frist på 2 - to - måneders varsel. Avtalen er i to eksemplarer, ett til hver av partene.

....., den199

.....
.....kommune

.....
stasjonsansvarlig

BETJENINGSPROSEDYRE SPESIALAVFALLSMOTTAK

Stasjonsansvarlig skal ha tilsyn med den utplasserte containeren, og sørge for at den til enhver tid er forsvarlig avlåst.

Normalt skal de ansatte være med å låse spesialavfallet inn i containeren. Kundene leverer avfallet i spesielle "Skvett'n"-esker, som settes inn i containeren. Kunden får utdelt en ny eske fra stasjonsansvarlig etter behov. Esken skal fungere som en påminnelse og et "bosstativ" for miljøfarlig avfall i husholdningen.

Kvikksølvtermometere skal være emballert slik at de ikke knuses.

Medisinrester skal **ikke** leveres til spesialavfallsmottaket. Stasjonsansvarlig henviser kundene til apoteket.

Spesialavfallsmottaket skal bare ta imot miljøfarlig avfall fra husholdningene og mindre virksomheter.

Stasjonsansvarlig skal være behjelpelig med å holde orden i containeren.

Blir containeren full før innsamler kjører rute, skal stasjonsansvarlig ta kontakt med kommune.